

Kaznenopravni i kriminološki aspekti ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja

Žabek, Klara

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:079861>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**



Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)



Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Katedra za kazneno pravo

Klara Žabek

**KAZNENOPRAVNI I KRIMINOLOŠKI ASPEKTI UBOJSTVA,
TEŠKOG UBOJSTVA I USMRĆENJA**

Diplomski rad

Zagreb, svibnja, 2022.



**REPUBLIKA HRVATSKA
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET**



Student:

Klara Žabek

Naslov diplomskog rada:

**KAZNENOPRAVNI I KRIMINOLOŠKI ASPEKTI
UBOJSTVA, TEŠKOG UBOJSTVA I
USMRĆENJA**

Kolegij:

KAZNENO PRAVO

Mentor:

Doc.dr.sc. Aleksandar Maršavelski

Zagreb, svibnja 2022.

IZJAVA O IZVORNOSTI

Ja, Klara Žabek, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Klara Žabek, v. r.

IZJAVA O AUTORSTVU DIPLOMSKOG RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao/la diplomski rad pod naslovom:

Kaznenopravni i kriminološki aspekti ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja

i da sam njegov autor/ica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (bilo da su u pitanju mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime:

Klara Žabek (v.r.)

Datum:

12.07.2022.

SADRŽAJ

1. UVOD
2. KAZNENOPRAVNI ASPEKTI UBOJSTVA, TEŠKOG UBOJSTVA I USMRĆENJA
 - 2.1. Kazneno djelo ubojstva
 - 2.2. Teško ubojstvo
 - 2.2.1. Ubojstvo na okrutan ili podmukao način
 - 2.2.2. Ubojstvo osobe koja je posebno ranjiva zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće
 - 2.2.3. Ubojstvo osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao
 - 2.2.4. Ubojstvo iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili iz drugih niskih pobuda
 - 2.2.5. Ubojstvo radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela
 - 2.2.6. Ubojstvo službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti
 - 2.3. Usmrćenje
 - 2.3.1. Usmrćenje na mah
 - 2.3.2. Čedomorstvo
 - 2.3.3. Usmrćenje na zahtjev
3. KRIMINOLOŠKI ASPEKTI UBOJSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ
 - 3.1. Fenomenologija ubojstva
 - 3.2. Pravosudna statistika ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja
 - 3.2.1. Trendovi kretanja prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke
 - 3.2.2. Trendovi kretanja optuženih punoljetnih i maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke
 - 3.2.3. Trendovi kretanja osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke
 - 3.3. Demografska statistika ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja
 - 3.4. Trendovi kretanja ubojstava u ostalim zemljama u regiji
 - 3.4.1. Prijavljeni, optuženi i osuđeni počinitelji kaznenih djela u Republici Srbiji
 - 3.4.2. Prijavljeni, optuženi i osuđeni počinitelji kaznenih djela u Republici Sloveniji
4. ZAKLJUČAK
5. LITERATURA
6. SAŽETAK

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada je kaznenopravni i kriminološki aspekti ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja. Ubojstvo i teško ubojstvo uz ostala kaznena djela propisana u glavi X. Kaznenog zakona, pod nazivom kaznena djela protiv života i tijela pripadaju posebnoj vrsti kriminaliteta i to kaznenim djelima nasilja.

Kriminalitet je globalni fenomen ljudskog društva koji ugrožava funkcioniranje ljudske zajednice i ljudskih vrijednosti. U glavi X. Kaznenog zakona propisuju se kaznena djela protiv života i tijela koja ugrožavaju i narušavaju zdravlje, tjelesni integritet i život kao najvažnija pravna dobra ustavnog poretka. Život je osnovno pravo svakog čovjeka i polazna je točka zaštite ljudskih prava odnosno iz njega se izvode sva ostala ljudska prava kao pravo na obrazovanje, okupljanje, izražavanje, sloboda kretanja itd. Pravo na život propisano je međunarodnim dokumentima o pravima čovjeka, tako je člankom 2. Europske konvencije o ljudskim pravima propisano da je život zaštićen zakonom i da nikome ne smije biti namjerno oduzet život. Pravo na život propisano je i u Ustavu Republike Hrvatske i to člankom 21. te određuje da svako biće ima pravo na život i time osnažuje život kao temeljnu ljudsku vrijednost jer zabranjuje osobi da drugome oduzme život, a zatim i potvrđuje zabranu smrtne kazne u hrvatskom zakonodavstvu.

Prvi dio ovog diplomskog rada analizirati će kazneno djelo ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja sa zakonskim opisom svakog kaznenog djela, uz to će se spomenuti i sankcije koje sud određuje počiniteljima ovih kaznenih djela. Ubojstvo i teško ubojstvo spadaju u najteža kaznena djela u Republici Hrvatskoj i svijetu, te će se u ovom dijelu rada kaznenopravno definirati ova djela. Kao treće kazneno djelo spomenuti će se i privilegirano kazneno djelo usmrćenja i obraditi sve tri vrste. U drugom dijelu rada objasniti će se kriminološki aspekti ubojstva, usmrćenja i teškog ubojstva uz fenomenologiju. Prikazati će se statistički podaci počinjenih kaznenih djela ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja u 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. godini, te će se prikazati kretanje dinamike i strukture posebne vrste kriminaliteta u koje su svrstani kazneno djelo ubojstva, usmrćenja i teškog ubojstva u Republici Hrvatskoj to jest stopa kriminaliteta. Stopa kriminaliteta izražava se odnosom broja prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba na sto tisuća stanovnika. Zadnji dio ovog rada će prikazati statističke podatke ubojstava, usmrćenja i teških ubojstava počinjenih u Republici Srbiji i Republici Sloveniji.

2. KAZNENOPRAVNI ASPEKTI UBOJSTVA, TEŠKOG UBOJSTVA I USMRĆENJA

2.2. Kazneno djelo ubojstvo

Kazneni zakon u članku 110. propisuje: „Tko ubije drugoga, kaznit će se kaznom zatvora najmanje 5 godina“.¹ Za pojam ubojstvo često se koristi i riječ homicid koja potječe iz latinskog jezika i sastoji se od latinske riječi homo koja označava čovjeka i latinskog glagola cidere koji znači sjeći.² Kazneno djelo ubojstva jedno je od najtežih djela koje se sastoji se u ubijanju drugoga te je kao takvo poznato u svim kulturnim i pravnim sustavima.³

Radnju ubojstva čini počinitelj koji namjerno usmrćuje drugoga, a objekt te radnje je život čovjeka.⁴ Čovjek je svako rođeno biće koje ima razvijen mozak sposoban za apstraktno mišljenje, govor, rješavanje problema, introspekciju i empatiju. Za definiciju ubojstva, prije objašnjenja vrste radnja kojima ga je moguće počinuti potrebno je uvidjeti kada život završava a kada počinje. Život prestaje trenutkom prestanka cerebralne funkcije rada mozga; smrt mozga označava ireverzibilni prekid funkcije velikog mozga, malog mozga i moždanog debla.⁵ Početak života odnosno vrijeme kada plod počinje uživati kaznenopravnu zaštitu, označava početak poroda ili trenutak početka trudova i time se plod smatra čovjekom.⁶ Uz to potrebno je napomenuti kako porod ne treba biti završen to jest dijete se mora roditi živo no ne mora biti sposobno živjeti.⁷

Radnja ubojstva se može podijeliti na aktivnu radnju i počinjenje ubojstva nečinjenjem. Aktivna radnja ubojstva ili komisivni delikt čini svaku aktivnu radnju počinjenu od strane jedne osobe ili više njih prema drugoj osobi ili prema drugim osobama.⁸ Za ubojstvo počinjeno nečinjenjem odgovarati može samo osoba garant koja mora skrbiti to jest sprječiti

¹ Kazneni zakon, Narodne novine, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21

² Marević, Jozo, *Hrvatsko-latinski rječnik*, Zagreb, Školska knjiga, 1994., str. 32. i str. 232.

³ Cvitanović, Leo, Derenčinović, Davor, Dragičević Prtenjača, Maja, Maršavelski, Aleksandar, Munivrana Vajda, Maja, Roksandić Vidlička, Sunčana, *Kazneno pravo – posebni dio*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 65.

⁴ *Ibid.*, str. 62.

⁵ Naumovski, Mitko, Svedrović, Marijan, *Kaznena djela protiv života i tijela*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Vol. 17., No. 2., 2010., str. 589. – 590.

⁶ *Ibid.*

⁷ Derenečinović, D., Cvitanović, L., Turković, K., Munivrana Vajda, M., *Posebni dio kaznenog prava*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2013., str. 48.

⁸ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 65.

nastupanje ubojstva, a ta osoba to propusti činiti.⁹ Posljedica ubojstva je smrt osobe koju je usmrtio počinitelj ovog kaznenog djela. Članak 8. st. 1. Kaznenog zakona propisuje da je: “kazneno djelo počinjeno kad je počinitelj poduzeo ili je bio dužan poduzeti radnju, bez obzira na to kad je nastupila posljedice iz zakonskog opisa kaznenog djela”.¹⁰ Ova odredba je potrebna kako bi se utvrdio kauzalitet (smrt nastala nakon počiniteljeve radnje činjenja ili radnje nečinjenja kod garanta pokazuje uzročnost između ubijanja i smrti), a problem može nastati ako između poduzimanja radnje i nastupanja posljedice prođe duže vrijeme u kojemu se pojavljuju novi uzroci.¹¹ U hrvatskom zakonodavstvu nastupanje posljedice je uvjet da bi se određeno kazneno djelo kvalificiralo kao završeno ubojstvo.¹²

Osoba koja počinu kazneno djelo ubojstva to jest počinitelj to čini namjerno kako bi drugoj osobi oduzela život. Ovdje je potrebno raščlaniti tri vrste namjere; izravnu namjeru prvog stupnja, izravnu namjeru drugog stupnja i neizravnu namjeru. Kada je počinitelj svjestan da radnjom usmrćuje drugu osobu i to želi učiniti to jest želi postići tu posljedice radi se o izravnoj namjeri prvog stupnja, a kod izravne namjere drugog stupnja počinitelj postupa sa sigurnim znanjem.¹³ S druge strane kod neizravne namjere, počinitelj je svjestan da može usmrtiti drugu osobu pa na takvu posljedice i pristaje.¹⁴ Utvrđivanje oblika namjere važno je kod odmjeravanja kazne; izravna namjera je tako strože tretirana u odnosu na neizravnu namjeru, a izravna namjera drugog stupnja je lakše tretirana od izravne namjere prvog stupnja.¹⁵

Ubojstvo može biti počinjeno različitim sredstvima: oružjem poput vatrenog oružja, noževa i ostalih hladnih oružja, oruđem i alatom, različitim eksplozivnim napravama, davljenjem, vješanjem, tjelesnom snagom, različitim otrovima, električnom energijom i slično, jedino je važno da tim sredstvom počinitelj može usmrtiti drugu osobu. Sudovi su nadležni za utvrđivanje prikladnosti sredstva, a time i za donošenje presuda u slučajevima u kojima je počinjeno kazneno djelo ubojstva; u prvom stupnju za to su nadležni županijski sudovi, u drugom stupnju za odlučivanje o žalbama protiv županijskih sudova nadležan je Visoki kazneni sud Republike

⁹ *Ibid.*

¹⁰ Čl. 8. st. 1. Kaznenog zakona

¹¹ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 66.

¹² *Ibid.*

¹³ *Ibid.*, str. 66. – 67.

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*, str. 67. – 68.

Hrvatske, a u odlučivanju o izvanrednim pravnim lijekovima nadležan je Vrhovni sud Republike Hrvatske.¹⁶

Sud će kazniti počinitelja ubojstva zatvorskom kaznom od najmanje pet godina kao što je gore i navedeno.¹⁷ Kako je propisana kazna zatvora od najmanje pet godina, ovdje se primjenjuje opći maksimum kazne zatvora koji iznosi dvadeset godina.¹⁸ Na ovo kazneno djelo primjenjuju se i pravila o granicama ublažavanja kazne, što je propisano u članku 49. Kaznenog zakona u svezi s člankom 48. stavcima 1. do 3.; kaznu za ubojstvo sud će ublažiti do jedne godine, a ova se situacija propisuje člankom 48. st. 3. Kaznenog zakona koja određuje da do toga dolazi kada se državni odvjetnik o tome sporazumije s okrivljenikom.¹⁹ Uz navedeno ublažavanje kazne, kod ubojstva, sud može osuditi počinitelja i na uvjetnu osudu, sud dosuđuje počinitelju uvjetnu osudu kada mu je izrekao kaznu zatvora do godine dana.²⁰ U praksi se kod kaznenog djela ubojstva problematizira ubrojivost počinitelja jer jedino ubrojiva osoba može postupati s namjerom i biti osuđena za takvo namjerno počinjenje djela, uz to se još problematizira i nužna obrana kao jedan oblik isključenja protupravnosti.²¹

2.2. Teško ubojstvo

Članak 111. Kaznenog zakona propisuje da će se: „kaznom zatvora od najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora kazniti počinitelj koji osobu ubije na okrutan ili podmukao način, koji ubije osobu ranjivu zbog dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje i trudnoće, koji ubije blisku osobu koju je prije već zlostavljao, koji ubije osobu iz bezobzirne osvete, mržnje, koristoljublja ili druge niske pobude, koji ubije radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela te onaj koji ubije službenu osobu u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti“.²² Iz ovoga proizlazi da se pod pojmom teškog ubojstva radi o ubojstvu koje je počinjeno pod teškim okolnostima te se zbog toga još naziva i kvalificiranim ubojstvom za razliku od privilegiranih ubojstva ili usmrćenja.²³ Sud će počinitelja ubojstva osuditi na pet godina zatvora najmanje, a

¹⁶ Krbec, Iztok, *Promjene kaznenih okvira s osvrtom na praktična pitanja osobnog sastava sudskog vijeća*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Vol. 13. No. 2., 2006., str. 471. – 477.

¹⁷ Čl. 110. Kaznenog zakona

¹⁸ Horvatić, Željko, Derenčinović, Davor, Cvitanović, Leo, *Kazneno pravo - opći dio II (kazneno djelo i kaznenopravne sankcije)*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 226.

¹⁹ *Ibid.*, str. 256.

²⁰ *Ibid.*, str. 271. – 273.

²¹ *Ibid.*, str. 238.

²² Čl. 111. Kaznenog zakona

²³ Turković, Ksenija, Maršavelski, Aleksandar, *Nacrt posebnog dijela novog Kaznenog zakona – pregled pet glava*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Vol. 17., No. 2., 2010., str. 504.

za teško ubojstvo će sud osuditi počinitelja na težu kaznu zatvora odnosno na zatvor od deset godina najmanje ili na dugotrajni zatvor kao što je gore navedeno.

Ubojstvo teškim čine kvalifikatorne okolnosti koje se dijele se na: način počinjenja, objekt radnje i pobude. Način počinjenja odnosi se na počiniteljevu okrutnost i podmuklost kojom ubija drugu osobu, objekt radnje su: posebno ranjive osobe zbog svojih određenih osobina kao što su dob, teža tjelesna ili duševna smetnja ili trudnoća, zatim bliske osobe koje su već bile zlostavljane od strane počinitelja i službene osobe, a u pobude ulaze koristoljublje, bezobzirna osveta, mržnja te ubojstvo koje počinitelj čini radi prikrivanja ili počinjenja drugog kaznenog djela.²⁴

Kod teškog ubojstva namjera mora obuhvatiti dvije svijesti, počinitelj mora biti svjestan da ubija drugu osobu, a potom i kvalifikatornih okolnosti s obzirom na gore navedene načine počinjenja, objekte radnje i pobude.²⁵ Počinitelj teškog ubojstva može ostvariti više kvalifikatornih okolnosti te se u tom slučaju radi o stjecaju kvalifikatornih okolnosti, ovdje će kazneno djelo biti označeno samo po jednoj od tih okolnosti, dok će druge biti uzete u obzir prilikom odmjeravanja kazne kao otegotne okolnosti.²⁶ Kazneno djelo se označava prema dominantnoj kvalifikatornoj okolnosti. Kako bi utvrdio kvalifikatornu okolnost kaznenog djela, sud ocjenjuje sve okolnosti posebno svaku za sebe i sve okolnosti zajedno, a u ocjenjivanju najviše pažnje pridaje subjektivnim okolnostima.²⁷ O stjecaju se govori kada počinitelj u svojoj radnji sadrži kvalifikatorne i privilegirajuće okolnosti, sud će u takvom slučaju primarno uzeti u obzir privilegirajuće okolnosti, a kvalifikatorne okolnosti može uzeti u obzir pri strožem odmjeravanju sankcije.²⁸

2.2.1. Ubojstvo na okrutan ili podmukao način

Podmuklost i okrutnost su kvalifikatorne okolnosti a odnose se na način počinjenja. Ove dvije sastavnice ne moraju biti ostvarene kumulativno i ubojstvo će se smatrati teškim ako je počinjeno ili na okrutan ili na podmukao način.

²⁴ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 72.

²⁵ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 73.

²⁶ *Ibid.*

²⁷ *Ibid.*

²⁸ *Ibid.*, str. 74.

Ubojstvo počinjeno na okrutan način ima dvije sastavnice; objektivnu i subjektivnu. Objektivna sastavnica se odnosi na radnje počinitelja kojima on žrtvi nanosi bol, patnje i muke koje po trajanju i jačini premašuju bol, patnje i muke koje inače prate ubojstvo to jest usmrćenje.²⁹ Svijest počinitelja o nanošenju žrtvama takve teške boli, patnje i muka odnosno njegova želja da ih nanese žrtvi ili pristajanje na njih dio su subjektivne sastavnice.³⁰ Ova subjektivna sastavnica će postojati i kod neubrojive osobe jer i neubrojive osobe su svjesne okrutnosti kojom su počinile ubojstvo. Muke, boli i patnje mogu biti fizičkog ili psihičkog oblika, a u najvećem broju slučajeva radi se o nanošenju fizičkih boli.³¹ Okrutan način počinjenja ubojstva postoji i kada se žrtvi nanose psihičke boli, zbog kojih je žrtva u intenzivnom strahu za vlastiti život.³² Kako bi se neko ubojstvo moglo kvalificirati kao okrutno potrebno je da muke, boli i patnje koje se nanose oštećeniku nadilaze one koje inače prate usmrćenje po intenzitetu i trajanju. Vremensko razdoblje u kojem je žrtva izložena okrutnom postupanju ne utječe na pravnu kvalifikaciju što znači da žrtva može tek kratko biti izložena okrutnosti a da se takvo djelo i dalje smatra teškim ubojstvom na okrutan ili podmukao način.³³

Ubojstvo je počinjeno na podmukao način kada počinitelj postupi prikriveno i potajno, a on pritom prikazuje svoju zlu nakanu.³⁴ Objektivna sastavnica podmuklosti odnosi se na počinjenje i prikrivanje djela dok subjektivna sastavnica prikazuje krajnje negativna obilježja počinitelja, a dodatno se traži da počinitelj iskorištava bespomoćnost žrtve.³⁵ Bitni element kvalifikacije podmuklosti je pojam zlouporabe povjerenja žrtve. Počinitelj namjerno stvara povjerenje kod određene osobe da se ono kasnije može iskoristiti tokom ubojstva te osobe ili se u istu svrhu zloupotrebljava povjerenje koje već postoji to jest ono između članova obitelji, prijatelja, bračnih i izvanbračnih drugova i istospolnih partnera.³⁶ Podmuklost se očituje kod ubojstva korištenjem otrova, ubojstva žrtve koja spava, ubojstva iz zasjede i iznenadnoga ubojstva, a kod sva četiri oblika je potrebno utvrditi zloupotrebljanje povjerenja žrtve od strane počinitelja.³⁷ Kod ubojstva na spavanju, zahtjev podmuklosti ograničen je na bliske osobe, članove obitelji, bračne drugove, izvanbračne drugove, istospolne partnere i ostalo. Kako bi se radilo o ubojstvu iz zasjede potrebno je uz počiniteljevo zloupotrebljavanje povjerenja žrtve

²⁹ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 74.

³⁰ *Ibid.*

³¹ *Ibid.*

³² *Ibid.*, str. 75.

³³ *Ibid.*, str. 76.

³⁴ *Ibid.*, str. 77.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ *Ibid.*, str. 78.

³⁷ *Ibid.*

pokazati da prethodno počinjene radnje počinitelja ukazuju na njegovu zlu nakanu potrebnu za usmrćenje.³⁸ Iznenadno ubojstvo pucanjem u leđa žrtve je podmuklo ubojstvo jer počinitelj prikriveno i neiskreno iskorištava bespomoćnost žrtve. Podmuklost se može naći u stjecaju s drugim okolnostima koje mogu biti privilegirajućeg ili kvalifikatornog karaktera.

2.2.2. Ubojstvo osobe koja je posebno ranjiva zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje ili trudnoće

Dob, teža tjelesna ili duševna smetnja i trudnoća su tri vrste ranjivosti propisane u članku 111. st. 2. Kaznenog zakona.³⁹ Ove osobe posebno ranjivima čini njihova ovisnost o drugima, a što ih čini podložnim čestim napadima jer se ne mogu obraniti kao običan prosječan čovjek.⁴⁰

Polazna osnova za utvrđivanje ranjivosti neke osobe njezina je ovisnost o drugima i reducirana sposobnost da se obrani od napadača. Potrebno je protumačiti kako se djeca u najvećoj mjeri smatraju posebno ranjivim osobama, a to se prvenstveno odnosi na malu djecu.⁴¹ Ako nije riječ o malom djetetu potrebno je ispuniti ostale kriterije koji se nalaze u čl. 18. Konvencije o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja prema kojemu su te okolnosti: „mentalna nesposobnost, intelektualni deficit, autizam, ovisnost o drogama, djeca bez kvalitetne skrbi“.⁴² Uz djecu, posebno ranjive osobe zbog svoje dobi su i starije osobe ali se njihova ranjivost utvrđuje od slučaja do slučaja.⁴³

Posebno ranjive osobe su i one osobe koje imaju teže tjelesne i duševne smetnje. Teža tjelesna smetnja je invalidnost, a teže duševne smetnje su: duševna bolest, privremena duševna poremećenost, nedovoljni duševni razvitak, poremećaji ličnosti, teške neuroze i ostali poremećaji.⁴⁴

³⁸ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 79.

³⁹ Čl. 111. st. 2. Kaznenog zakona

⁴⁰ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 80.

⁴¹ *Ibid.*

⁴² Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, Narodne novine, 11/2011

⁴³ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 81.

⁴⁴ *Ibid.*

Zakon kao posebnu vrstu ranjivih osoba smatra i trudne žene. Tako će se smatrati teškim ubojstvom ubojstvo žene koja je trudna te zbog toga i posebno ranjiva. Posebno je ranjiva žena koja je trudna i koja je zbog svoje trudnoće pod jakim duševnim opterećenjem.⁴⁵

2.2.3. Ubojstvo bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao

Bliske osobe kao pojam u ovoj vrsti teškog ubojstva označavaju obitelj, bivšeg bračnog ili izvanbračnog druga ili istospolnog partnera i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.⁴⁶ Bitno je da su gore navedene bliske osobe već ranije zlostavljane, a za to ranije zlostavljanje ne treba biti proveden postupak za prekršaj ili postupak za kazneno djelo niti za to djelo niti za taj prekršaj počinitelj ne mora biti osuđen.⁴⁷ Zlostavljanje može biti psihičko ili fizičko, a radi se o izazivanju tjelesne ili duševne boli drugoj osobi. Ovo teško ubojstvo se strože kažnjava kako bi se ostvarila generalna prevencija i pojačana kaznenopravna zaštita bliskih osoba. Većina prethodno zlostavljanih osoba najčešće pripada skupini posebno ranjivih osoba pa je potrebno napraviti razliku između ove dvije vrste teških ubojstava.⁴⁸ Posebnom odredbom ili *lex specialis* smatra se teško ubojstvo već ranije zlostavljane bliske osobe dok je *lex generalis* ubojstvo posebno ranjivih osoba jer kod ovog teškog ubojstva ne postoji uvjet ranijeg zlostavljanja posebno ranjivih osoba.⁴⁹

2.2.4. Ubojstvo iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili iz drugih niskih pobuda

Sud mora kako bi mogao odmjeriti kaznu, ocjeniti počiniteljeve motive ili pobude odnosno pokretače ljudskog ponašanja.⁵⁰ One su pozitivne ako se odnose na suosjećanje s drugim osobama odnosno empatiju ili negativne pobude odnosno niske pobude u koje ulaze koristoljublje, bezobzirna osveta i mržnja i drugo.⁵¹ Navedene kvalifikatorne okolnosti trebaju biti sadržane u počiniteljevoj namjeri kada on čini ovo teško ubojstvo.

⁴⁵ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 81.

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ *Ibid.*

⁵¹ *Ibid.*

Koristoljublje je niska pobuda zbog koje se usmrćuje druga osoba kako bi počinitelj pod svaku cijenu ostvario određenu korist.⁵² Novčanu kaznu uz glavnu kaznu zatvora sud može izreći počinitelju ubojstva iz koristoljublja kao što je navedeno u Kaznenom zakon u članku 40. st. 5.⁵³ Počinitelj teškog ubojstva iz koristoljublja to ubojstvo čini kako bi pod svaku cijenu i bez osnove ostvario sebi imovinsku korist.⁵⁴ Za ubojstvo iz koristoljublja ne traži se da imovinska korist bude protupravna pa će se koristoljublje vidjeti i kod osobe koja radi namirenja potraživanja koje već postoji ubija drugu osobu.⁵⁵ Teško ubojstvo iz koristoljublja odnosi se na počinitelja koji postupi kako bi sebi pribavio imovinsku korist, a i na počinitelja koji postupi s ciljem sprečavanja umanjavanja svoje imovine (za teško ubojstvo iz koristoljublja odgovorna je osoba koja ubija svog vjerovnika).⁵⁶ Za vrijeme ostvarivanja obilježja kaznenog djela ubojstva počinitelj mora postupiti iz koristoljublja, u suprotnome kada se namjera za ostvarivanjem koristi formira nakon što je ubojstvo počinjeno, neće se raditi o koristoljublju, već o ubojstvu propisanom u čl. 110. Kaznenog zakona u stjecaju s kaznenim djelom krađe.⁵⁷ Sudionicima i supočiniteljima ovog kaznenog djela ne uračunavaju se pobude koje su strogo osobne neprenosive okolnosti, osim ako nisu postojale i kod ovih osoba.⁵⁸

Druga negativna pobuda kod teškog ubojstva je bezobzirna osveta. Osveta je reakcija kojom se zlo uzvraća za zlo, kod osvete dva zla nisu razmjerna za razliku od odmazde koja sadrži jednaku mjeru za počinjeno zlo.⁵⁹ Osveta je bezobzirna kada je usmjerena prema nedužnim osobama, kada je u velikom nerazmjeru s razlogom radi kojeg se poduzima i kada je ostvarena poslije određenog vremenskog razdoblja od nastanka razloga za nju.⁶⁰ Za procjenu da li je određena osveta bila bezobzirna važne su i okolnosti kao što su hladnokrvnost počinitelja, planiranje osvete i nedostatak osjećaja odgovornosti za počinjeno kazneno djelo.⁶¹ Ubojstvo iz bezobzirne osvete se često pojavljuje u stjecaju s drugim okolnostima koje su vezane uz ostale vrste teških ubojstava.

⁵² Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 83.

⁵³ Članak 40. st. 5. Kaznenog zakona

⁵⁴ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 83.

⁵⁵ *Ibid.*

⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ *Ibid.*, str. 84.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ *Ibid.*

⁶¹ *Ibid.*, str. 85.

Sljedeća niska pobuda propisana zakonom je mržnja. Zločin iz mržnje je: „kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovjesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe“.⁶² Mržnja može biti niska pobuda radi koje počinitelj čini teško ubojstvo, a može biti i otegotna okolnost koju sud ocjenjuje kako bi počinitelju mogao odrediti adekvatnu kaznu.⁶³

Niska pobuda mržnja definirana je kao: „negativna emocija koja se sastoji u sposobnosti čovjeka da definira, dehumanizira ili demonizira drugoga i postupcima kojima se ta sposobnost izražava“.⁶⁴

Ljubomora je niska pobuda koja je definirana kao: „neugodno čuvstvo strepnje prouzrokovano sumnjom u postojanje neke treće osobe, koja nam oduzima sklonost voljene osobe ili zavist prema nekoj osobi za koju smatramo da privlači veću sklonost okoline nego što je imamo mi“.⁶⁵ Relevantna je patološka ljubomora koja dovodi do nasilnog ponašnja prema osobi koja je za počinitelja objekt. Ljubomora je niska pobuda kada dovede do planiranog i promišljenog ubojstva odnosno ako počinitelj dopusti svojim nagonima i strastima da ga vode u činjenju radnji.⁶⁶ Ubojstvo iz niskih pobuda postoji i kada počinitelj ubija osobu koja mu ne dopušta da ostvari svoje ciljeve.

2.2.5. Ubojstvo radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela

Ovaj oblik teškog ubojstva karakterizira počinitelj koji oduzima život drugoj osobi radi počinjenja ili prikrivanja kaznenog djela. Ubojstvo određene osobe je počinjeno kako bi se moglo počinuti drugo kazneno djelo, kod tog drugog kaznenog djela ne postoji uvjet počinitelja odnosno to ne mora biti prvotni počinitelj ubojstva, a također ne postoji ni uvjet za vrstu kaznenog djela.⁶⁷ Počinitelj si, oduzimanjem života žrtve, otvara mogućnosti kako bi mogao počinuti kazneno djelo koje je njegov prvobitni cilj odnosno uklanjaju se prepreke za ispunjavanje njegovog krajnjeg cilja.⁶⁸ Stjecaj dva ili više kaznenih djela postoji kada bude počinjeno kazneno djelo radi kojeg je počinitelj počinio ovo teško ubojstvo. Kao što je gore

⁶² Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 85.

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ *Ibid.*, str. 86.

⁶⁵ *Ibid.*

⁶⁶ *Ibid.*

⁶⁷ *Ibid.*, str. 87.

⁶⁸ *Ibid.*

navedeno ne postoji uvjet za drugo kazneno djelo odnosno to može biti i lako i teško kazneno djelo, ali je bitno da ono ne bude prekršaj ni stegovna radnja.⁶⁹ Počinitelj ubojstva osobe radi počinjenja drugog kaznenog djela postupa s niskom pobudom koja je izdvojena u posebnu kvalifikatornu okolnost te je ta okolnost opća odredba koja se promatra tek ako se u kaznenom djelu ne nalaze ostale pobude kao koristoljublje ili mržnja.⁷⁰ Uz ubojstvo radi počinjenja kaznenog djela postoji i ubojstvo radi prikrivanja kaznenog djela u kojemu počinitelj ubija oštećenika ili svjedoka kako ga policija ne bi mogla otkriti i uhititi.⁷¹ Kod ovog oblika teškog ubojstva kao i kod ostalih ubojstva kvalificiranih niskim pobudama mora postojati počiniteljeva namjera da počini baš takvo ubojstvo.⁷² Počinitelj mora htjeti ili barem pristati usmrtni drugu osobu i kod njega mora biti ostvarena posebna niska pobuda to jest motiv.⁷³

2.2.6. Ubojstvo službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti

Kod ovog oblika teškog ubojstva propisano je posebno svojstvo žrtve kako bi se zaštitio ljudski život službene osobe i obavljanje službene dužnosti od strane službene osobe.⁷⁴ Objekt radnje je žrtva koja treba biti službena osoba. Članak 87. st. 3. Kaznenog zakon propisuje kategorije službenih osoba, a to su: „državni dužnosnik ili službenik, dužnosnik ili službenik u jedinici lokalne i područne samouprave, nositelj pravosudne dužnosti, sudac porotnik, član Državnog sudbenog vijeća ili Državnoodvjetničkog vijeća, arbitar i javni bilježnik.“⁷⁵ Uz njih službenim osobama se smatraju i osobe koje u Europskoj uniji, stranoj državi, međunarodnoj organizaciji koje je Republika Hrvatska član, međunarodnom sudu ili arbitraži čiju sudbenost Republika Hrvatska prihvaća, koje obavljaju dužnosti koje obavljaju službene osobe po hrvatskom unutarnjem pravu.“⁷⁶ Uz ubijanje službene osobe navedene u zakonu, za ovo ubojstvo je potrebno da počinitelj počini ubojstvo dok ta službena osoba obavlja svoju dužnost, ali ako počinitelj ubije službenu osobu dok ona nije na dužnosti raditi će se ubojstvu iz članka 110. Kaznenog zakona.⁷⁷ Kako bi se radilo o ovoj vrsti teškog ubojstva potrebno je da je počinitelj

⁶⁹ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 87.

⁷⁰ *Ibid.*

⁷¹ *Ibid.*

⁷² *Ibid.*, str. 88.

⁷³ *Ibid.*

⁷⁴ *Ibid.*

⁷⁵ Čl. 87. st. 3. Kaznenog zakona

⁷⁶ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 88.

⁷⁷ *Ibid.*, str. 89.

svjestan i da želi ili barem pristaje na ubijanje službene osobe u njezinu obavljaju službene dužnosti.⁷⁸

2.3.Usmrćenje

Članak 112. Kaznenog zakon propisuje kazneno djelo usmrćenja, a iz ovog zakonskog članka se mogu iščitati tri oblika usmrćenja: usmrćenja na mah, usmrćenje na zahtjev i čedomorstvo.⁷⁹ Navedena kaznena djela se mogu svrstati u privilegirana kaznena djela ubojstva kod kojih zakonodavac određene okolnosti smatra privilegiranim pa je zbog toga za ta djela propisao blažu kaznu.⁸⁰ Privilegirajuća okolnost kod usmrćenja na mah je žrtva koja napada, zlostavlja i teško vrijeđa te time provocira počinitelja i pomaže mu da donese odluku na mah da je usmrti.⁸¹ Osnova privilegiranja kod čedomorstva je to što je majka pod jakim duševnim opterećenjem dok rađa dijete ili dok je trudna s tim djetetom, a to smanjuje krivnju.⁸² Kod usmrćenja na zahtjev, privilegirajuća okolnost je što počinitelj drugu osobu teškog zdravstvenog stanja, na njezin ozbiljan i izričit zahtjev, iz suosjećanja to jest iz samilosti usmrćuje.⁸³ Kod svih oblika usmrćenja krivnja počinitelja je smanjena pa je smanjena i kazna.

2.3.1. Usmrćenje na mah

Usmrćenje na mah propisano je u čl. 112. st. 1. Kaznenog zakon i prema predviđenoj kazni zatvora od jedne do deset godina, najteže je usmrćenje.⁸⁴ Počinitelj ovog djela usmrćuje drugu osobu u stanju dugotrajne patnje, jake razdraženosti ili prepasti u koje je doveden zbog napada, teškog vrijeđanja ili zlostavljanja koje je prema njemu počinila žrtva.⁸⁵ Privilegirajuća je okolnost, kao što je ranije navedeno, provokacija žrtve koja se sastoji u napadu, zlostavljanju ili teškom vrijeđanju.

⁷⁸ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 89.

⁷⁹ Čl. 112. Kaznenog zakona

⁸⁰ Turković, K., Maršavelski, A., *op. cit.*, (bilj. 37), str. 504.

⁸¹ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 91.

⁸² *Ibid.*, str. 92.

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ *Ibid.*

⁸⁵ *Ibid.*

Kod usmrćenja na mah potrebno je utvrditi aktivnu ulogu žrtve; ona je ta koja napada, teško vrijeđa ili zlostavlja počinitelja ovog kaznenog djela.⁸⁶ Između napada, vrijeđanja ili zlostavljanja počinjenog od strane žrtve i postupanja počinitelja koji je u stanju dugotrajne patnje, razdraženosti ili prepasti mora postojati uzročna veza.

Napad počinjen od strane žrtve je svako povređivanje ili ugrožavanje pravno zaštićenog dobra počinitelja.⁸⁷ To može biti napad na život i tijelo i napad na druga dobra počinitelja ili njemu bliskih osoba kao napad na njihovu imovinu.⁸⁸ Zlostavljanje je definirano kao hotimično izazivanje počinitelju tjelesne ili duševne boli veće jakosti.⁸⁹ Ono ima karakter trajnosti a može se raditi o različitim oblicima zlostavljanja; fizičko, psihičko, seksualno. Teško vrijeđanje se odnosi na iznošenje negativnog vrijednosnog suda o počinitelju koje je počinjeno od strane žrtve i to u okolnostima koje vrijeđanje čine teškim.⁹⁰ Zapravo se radi o povređivanju časti, dostojanstva, osjetljivosti, odnosno zadavanju teže duševne boli počinitelju tako da ga se omalovažava.⁹¹ Teško vrijeđanje može biti verbalno ili počinjeno riječima, simboličko ili počinjeno znacima i realno, a dobiva na težini ako je počinjeno u javnosti pred većim brojem osoba.⁹²

Žrtva svojim aktivnim sudjelovanjem dovodi počinitelja u stanje jake razdraženosti, prepasti ili u stanje dugotrajne patnje. Jaka razdraženost i jaka prepast su afekti; radi se o emocijama snažnog intenziteta i kratkog trajanja koje karakterizira intenzivna reakcija s promjenama u radu srca, krvnom tlaku, disanju, radu žlijezda te se javlja i nesuzdržani plač i smijeh.⁹³ Jaka razdraženost kao stenički afekt je izvanredno duševno stanje u kojem se povećava agresivnost počinitelja, a kod jake prepasti kao asteničkog afekta dolazi do slabljenja psihomotornih funkcija, regresije i straha.⁹⁴ Kod kaznenog djela usmrćenja na mah navedena afektivna stanja to jest jaka razdraženost i jaka prepast moraju biti jakog intenziteta, a utvrđivanje oblika stupnja afektivnog stanja predmet je psihijatrijskog vještačenja koje se provodi u kaznenom postupku.⁹⁵ Jaka razdraženost ili jaka prepast ne moraju dovesti i do smanjene ubrojivosti počinitelja.

⁸⁶ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 92.

⁸⁷ *Ibid.*

⁸⁸ *Ibid.*, str. 93.

⁸⁹ *Ibid.*

⁹⁰ *Ibid.*

⁹¹ *Ibid.*

⁹² *Ibid.*

⁹³ *Ibid.*

⁹⁴ *Ibid.*, str. 94.

⁹⁵ *Ibid.*

Unatoč tome, na psihijatrijskom vještačenju može biti utvrđeno da je počinitelj bio smanjeno ubrojav zbog stanja afekta izazvanog žrtvinim napadom, ali to neće biti olakotna okolnost jer se ovdje već radi o privilegiranom kaznenom djelu.⁹⁶ Ako počinitelj usmrti žrtvu koja ga je provocirala a ta je provokacije nerazmjerna djelu koje je počinio, nema govora o usmrćenju na mah. Kako bi se ocijenila razmjernost između provokacije i djela potrebno je uzeti u obzir kako bi u toj situaciji reagirala prosječno duševno stabilna i trijezna osoba.⁹⁷ Počinitelj u stanje jake razdraženosti ili jake prepasti mora biti stavljen bez svoje krivnje kao što je gore navedeno.

Zlostavljanje, teško vrijeđanje i napad počinjen od strane žrtve može dovesti ne samo do jake prepasti i jake razdraženosti nego i do dugotrajne patnje. Počinitelj usmrćenja na mah, koji je bio izložen zlostavljanju, napadu ili teškom vrijeđanju od strane žrtve pa time doveden u jaku duševnu opterećenost, usmrćuje žrtvu jer je uvjeren kako na drugi način ne može stati na kraj dugotrajnom zlostavljanju zbog kojeg počinitelj pati.⁹⁸

Kod počinjenja kaznenog djela na mah, počinitelj donosi odluku za počinjenje djela bez duljeg razmišljanja. Ovaj oblik namjere se naziva *dolus repentinus*, a prisutan je i kod tjelesne ozljede na mah.⁹⁹ Namjera na mah je izravna reakcija na žrtvinu provokaciju odnosno to je situacija u kojoj počinitelj impulzivno reagira.¹⁰⁰ Radnja počinjenja usmrćenja na mah mora u pravilu uslijediti ubrzo nakon napada, zlostavljanja ili teškog vrijeđanja počinjenog od strane žrtve.¹⁰¹ Ovo se odnosi na vremenski kontinuitet koji mora postojati između provokacije žrtve i počiniteljeve radnje, a iznimno će postojati i ukoliko je od provokacije žrtve pa do djela usmrćenja prošlo više vremena i to samo ako je počinitelj i dalje pod utjecajem jake razdraženosti, jake prepasti ili dugotrajne patnje izazvane žrtvinim aktivnim sudjelovanjem u usmrćenju.¹⁰² Namjera na mah može biti izravna i neizravna ovisno postupa li počinitelj s ciljem oduzimanja života ili pri poduzimanju radnje radi afektivnog rasterećenja pristaje na to da drugu osobu usmrti.¹⁰³

2.3.2. Čedomorstvo

⁹⁶ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 94.

⁹⁷ *Ibid.*

⁹⁸ *Ibid.*, str. 95.

⁹⁹ *Ibid.*

¹⁰⁰ *Ibid.*, str. 96.

¹⁰¹ *Ibid.*

¹⁰² *Ibid.*

¹⁰³ *Ibid.*

Čedomorstvo je propisano u čl. 112. st. 2. Kaznenog zakona kao usmrćenje koje je počinjeno samo od strane majke prema njezinom djetetu tako što usmrćuje dijete jer je jako duševno opterećena radi trudnoće ili poroda.¹⁰⁴ Za kazneno djelo čedomorstva zakon propisuje kaznu zatvora od šest mjeseci do pet godina, a kažnjiv je i pokušaj čedomorstva.¹⁰⁵ Obilježja čedomorstva su: počinitelj odnosno majka djeteta, psihičko stanje počinitelja *tempore criminis* i vrijeme počinjenja to jest bitno je da je djelo počinjeno nedugo nakon rođenja djeteta.¹⁰⁶

Majka koja usmrćuje svoje dijete to čini pod utjecajem jakog duševnog opterećenja zbog toga što je trudna ili što rađa, a ta je okolnost neotuđiva i ne prenosi se na ostale sudionike.¹⁰⁷ Zato sve ostale osobe koje sudjeluju u usmrćenju djeteta odgovaraju za teško ubojstvo posebno ranjive osobe, a ne za čedomorstvo. Čedomorstvo je privilegirano kazneno djelo za majku koja ubija svoje dijete, ali i za majku koja pomaže drugome da ubije njezino dijete ili potiče na ubojstvo.¹⁰⁸

Kako je gore navedeno čedomorstvo mora biti počinjeno pod utjecajem jakog duševnog opterećenja zbog trudnoće ili poroda. Jako duševno opterećenje mora biti potvrđeno od slučaja do slučaja a ono obuhvaća poremećaj i sve ostalo.¹⁰⁹ Duševno opterećenje osim poremećajem može biti uzrokovano i socijalnim razlozima; ono proizlazi iz teškog socijalnog položaja majke, koja može biti izložena nasilju ili biti u stanju teške depresije zbog poroda.¹¹⁰ U kaznenom postupku je potrebno utvrditi da se radi o jakom duševnom opterećenju.¹¹¹

Jako duševno opterećenje mora biti izazvano trudnoćom ili porodom, a njegovo postojanje ne mora značiti da je počiniteljica *tempore criminis* bila smanjeno ubrojiva.¹¹² Ukoliko bude utvrđeno da je jako duševno opterećenje dovelo do smanjene ubrojivosti, tada ta okolnost neće biti uzeta kao posebna olakotna okolnost.¹¹³ Jako duševno opterećenje može izgledati kao

¹⁰⁴ Čl. 112., st. 2. Kaznenog zakona

¹⁰⁵ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 97.

¹⁰⁶ *Ibid.*, str. 98.

¹⁰⁷ *Ibid.*

¹⁰⁸ *Ibid.*

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ *Ibid.*

¹¹¹ *Ibid.*

¹¹² *Ibid.*

¹¹³ *Ibid.*

postpartalna psihoza koja može dovesti do nebrojivosti te u tom slučaju počiniteljica neće odgovarati za kazneno djelo čedomorstva jer tada njezina krivnja ni ne postoji.¹¹⁴

Iako Kazneni zakon ne navodi da kazneno djelo čedomorstva mora biti počinjeno za vrijeme poroda ili izravno nakon poroda, sudska praksa prihvaća dvadeset četiri sata kao granicu počinjenja čedomorstva, a to znači da će majka koja ubije svoje dijete u bilo kojem vremenskom razdoblju nakon gore spomenutih dvadeset četiri sata odgovarati za teško ubojstvo posebno ranjive osobe zbog svoje dobi kao što je navedeno za supočinitelje i sudionike ovog kaznenog djela.¹¹⁵ Jako duševno opterećenje može biti izazvano ne samo tijekom poroda ili trudnoće žene pa se o privilegiranom čedomorstvu radi i kada majka donose odluku da ubije dijete tokom svoje trudnoće.

2.3.3. Usmrćenje na zahtjev

Kazneni zakon u članku 112. st. 3. propisuje da usmrćenje na zahtjev čini osoba koja usmrti drugog na njegov izričit i ozbiljan zahtjev iz suosjećanja zbog njegovog teškog zdravstvenog stanja.¹¹⁶ Počinitelj kod ovog usmrćenja djeluje protupravno i skrivljeno, a stupanj njegove krivnje je smanjen zbog objektivne okolnosti to jest zahtjeva žrtve i subjektivne okolnosti odnosno suosjećanja s žrtvom.¹¹⁷ Propisana kazna zatvora za usmrćenje na zahtjev iznosi tri godine.

Osoba koju se usmrćuje mora točno određenoj osobi to jest počinitelju dati izričit i ozbiljan zahtjev da ju se usmrti.¹¹⁸ Izričitost zahtjeva znači da se ne smije raditi o općenitom očitovanju, a u pogledu forme nije nužno da zahtjev bude u pisanom obliku iako to može pomoći pri njegovom dokazivanju.¹¹⁹ Zahtjev se može opozvati bez obzira na njegovu formu i tako se isključuje postojanje zahtjeva za usmrćenje.¹²⁰ Zahtjev uz izričitost mora biti i ozbiljan te je bitno da je osoba koja daje ovaj zahtjev sposobna za rasuđivanje odnosno da nije nebrojiva.¹²¹ Usmrćenje na zahtjev duševno bolesne osobe će postojati, ako je zahtjev dan u stanju kada je

¹¹⁴ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 100.

¹¹⁵ *Ibid.*

¹¹⁶ Čl. 112., st. 3. Kaznenog zakona

¹¹⁷ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 101.

¹¹⁸ *Ibid.*

¹¹⁹ *Ibid.*

¹²⁰ *Ibid.*, str. 102.

¹²¹ *Ibid.*

takva osoba u trenutku svoje sposobnosti za rasuđivanje dala počinitelju izričit i ozbiljan zahtjev.¹²² Obilježje ozbiljnosti zahtjeva ne postoji kod djeteta, a osobito ne postoji kod male djece.¹²³ Način počinjenja usmrćenja na zahtjev nije bitan za njegovu privilegirajuću kvalifikaciju.

Osoba koja se usmrćuje nalazi se u teškom zdravstvenom stanju.¹²⁴ Počinitelj mora znati da je osoba koja od njega zahtijeva usmrćenje u teškom zdravstvenom stanju. Postojanje teškog zdravstvenog stanja prosuđuje se od slučaja do slučaja, a kao pomoćni kriterij za utvrđivanje teškog zdravstvenog stanja poslužiti će tumačenje kvalifikatornog obilježja teškog narušenja zdravlja kod osobito teške tjelesne ozljede (o teškome će se zdravstvenom stanju raditi ako je ono kronično).¹²⁵

Počinitelj treba biti svjestan ozbiljnog i izričitog zahtjeva žrtve zatim treba biti svjestan teškog zdravstvenog stanja žrtve i treba biti svjestan da usmrćuje takvu osobu.¹²⁶ Najčešće se radi o izravnoj namjeri počinitelja, ali moguća je i neizravna namjera kod koje počinitelj daje žrtvi sredstvo za koje nije siguran hoće li dovesti do smrti ili neće, ali on pristaje i na smrt.¹²⁷

3. KRIMINOLOŠKI ASPEKTI UBOJSTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1. Fenomenologija ubojstva

Nasilje je pojava koja se pojavljuje u različitim oblicima: fizičko nasilje, seksualno, verbalno nasilje, nasilje nad djecom, nasilje nad ženama, nasilje na radnom mjestu, nemotivirano nasilje i slično.¹²⁸ U kaznenopravnom smislu nasilje označava uporabu apsolutne ili psihičke sile prema drugoj osobi.¹²⁹ Apsolutna sila podrazumijeva: „uporabu fizičke snage ili sredstava zbog kojih osoba prema kojoj je takva sila uporabljena, nije u mogućnosti postupati u skladu sa svojom voljom ili je prisiljena postupati u suprotnosti sa svojom voljom“. ¹³⁰ Psihička sila se

¹²² Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 102.

¹²³ *Ibid.*

¹²⁴ *Ibid.*

¹²⁵ Cvitanović, *et al.*, *op. cit.* (bilj. 3), str. 102. – 103.

¹²⁶ *Ibid.*, str. 103.

¹²⁷ *Ibid.*

¹²⁸ Derenčinović, Davor, Getoš, Anna-Maria, *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2008., str. 40.

¹²⁹ *Ibid.*, str. 41.

¹³⁰ *Ibid.*

odnosi na postupanje prema nekoj osobi koja je u fizičkoj mogućnosti pružiti otpor, ali taj otpor ne može pružiti zbog psihičkog stanja u koje je dovedena takvim postupanjem.¹³¹ Nasilje u kriminološkom smislu šire je od nasilja u kaznenopravnom smislu te je u kriminologiji za pojam nasilja dovoljno da počinitelj namjerno ili nenamjerno žrtvi prouzroči strah i nesigurnost.¹³² Kriminologija uz uzroke nasilja objašnjava i mehanizme koji omogućuju da čovjek jednokratno ili sustavno nanosi drugim ljudima različite oblike nasilja.¹³³ Začarani krug nasilja se sastoji od četiri mehanizama, a to su: autoriziranje, dehumaniziranje, rutiniziranje i neutraliziranje. Počinitelj dehumanizira žrtvu te ona njemu ne predstavlja ljudsko biće već manje vrijedno biće ili predmet zadovoljenja nasilničkog nagona.¹³⁴ Autoriziranjem počinitelj odbacuje individualnu odgovornost sa sebe i prenosi ju na autoritet koji odobrava takvo nasilje.¹³⁵ Počinitelj neutralizira nasilje nad drugima time što za sebe smatra da je on žrtva nepravde, teškog djetinjstva, neprihvatanja ili slično.¹³⁶ Ponavljanjem nasilja kod počinitelja se podiže prag tolerancije na nasilje koje time postaje njegova rutina.¹³⁷ Delikti nasilja su zabranjena ponašanja koja kazneno pravo zabranjuje jer se njima povređuju ustavom zaštićene vrijednosti pa se govori o kaznenim djelima i prekršajima kojima se krše osnovna pravila građanske discipline.¹³⁸

Ubojstvo je jedno od najtežih kaznenih djela čija je posljedica usmrćenje žrtve. Prosječna svjetska stopa ubojstava u 2020. godini iznosi 5,61 ubojstava na sto tisuća stanovnika.¹³⁹ 2019. godine ona je iznosila 5,56; 2018. godine 5,77 ubojstava na sto tisuća stanovnika; 2017. godine 5,91, a 2016. godine 5,95 ubojstava na sto tisuća stanovnika.¹⁴⁰ Ovi podatci prikazuju da se u spomenutim godinama stopa ubojstava kreće oko 6 ubojstava na sto tisuća stanovnika. Stopa ubojstava u Europi u 2020. godini iznosi 2,56 ubojstva na sto tisuća stanovnika, a ta je stopa čak 7 puta veća u južnoj Americi te iznosi 21,20 ubojstava na sto tisuća stanovnika.¹⁴¹ U zemljama u razvoju stopa ubojstava je viša no u visoko razvijenim zemljama. Podatci o

¹³¹ Derenčinović, D., Getoš, A., *op. cit.* (bilj. 128), str. 42.

¹³² *Ibid.*

¹³³ *Ibid.*, str. 43.

¹³⁴ *Ibid.*

¹³⁵ *Ibid.*

¹³⁶ *Ibid.*

¹³⁷ *Ibid.*

¹³⁸ *Ibid.*, str. 44.

¹³⁹ United Nations, Persons convicted for intentional homicide, by sex, counts and rates, <https://dataunodc.un.org/data/homicide/Persons%20convicted%20for%20intentional%20homicide> (pregledano 11.06.2022.)

¹⁴⁰ *Ibid.*

¹⁴¹ *Ibid.*

ubojstvima pokazuju da države s recentnim ratnim iskustvima ili iskustvima globalnog nasilja bilježe trend porasta broja ubojstva s prestankom sukoba, da veći gradovi imaju veću stopu ubojstava od manjih gradova te da propisana smrtna kazna u kaznenom zakonodavstvu ne označava automatski i nižu stopu ubojstava.¹⁴² Ubojstva se razlikuju prema spolu žrtve, dobi žrtve, vremenu počinjenja ubojstva, mjestu ubojstva, sredstvima kojima je počinitelj usmrtio žrtve i po odnosu počinitelja i žrtve pa postoje obiteljska ubojstva između članova obitelji, ubojstva između poznanika i prijatelja i ubojstva između nepoznatih osoba koja mogu biti povezana s drugim kaznenim djelom, ali i ne trebaju biti.¹⁴³

¹⁴² Derenčinović, D., Getoš, A., *op. cit.* (bilj. 145), str. 47.

¹⁴³ Derenčinović, D., Getoš, A., *op. cit.* (bilj. 145), str. 47.

3.2.Pravosudna statistika ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja

3.2.1. Trendovi kretanja prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke

Tablica 1. Prijavljeni punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|----------------------------------|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Ubojstvo, čl. 110. | 109 | 1 | 105 | / | 92 | 3 | 96 | 3 | 91 | / |
| Teško ubojstvo, čl.111. toč. 1. | 7 | / | 6 | / | 5 | / | 5 | 1 | 4 | 1 |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 2. | 3 | / | 5 | 1 | 2 | / | 3 | / | 6 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 3. | 6 | / | 7 | / | 7 | / | 3 | / | 5 | / |
| Teško ubojstvo, čl.111. toč. 4. | 9 | / | 12 | / | 8 | / | 7 | / | 25 | 1 |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 5. | / | / | 1 | / | 1 | / | / | / | 1 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 6. | 6 | / | 4 | / | 4 | / | 1 | / | 1 | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 1. | / | 1 | 1 | / | / | / | / | / | / | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 2. | / | / | / | / | / | 1 | / | / | 1 | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 3. | / | / | / | / | / | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 140 | 2 | 141 | 1 | 119 | 4 | 115 | 4 | 134 | 2 |
| SVEUKUPNO | 142 | | 142 | | 123 | | 119 | | 136 | |

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske prikazuje pravosudnu i demografsku statistiku prijavljenih, optuženih i osuđenih punoljetnih i maloljetnih osoba prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke.¹⁴⁴ Gore navedena tablica prikazuje pravosudnu statistiku to jest prikazuje broj prijavljenih punoljetnih i maloljetnih osoba prema vrsti kaznenih djela u vremenskom razdoblju od pet godina odnosno od 2016. do 2020. godine. Iz njega je vidljivo da prosjek ubojstva u tom vremenskom razdoblju iznosi oko 98,6 ubojstava godišnje.

Kazneno djelo teškog ubojstva znatno je manje zastupljeno kod punoljetnih prijavljenih počinitelja i održava konstantu u ovom petogodišnjem razdoblju. Znatn porast teškog ubojstva propisanog u čl. 111. toč. 5. Kaznenog zakona to jest ubojstvo radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela, vidljiv je u 2020. godini gdje on iznosi 25 ubojstava, a taj je broj čak 3

¹⁴⁴ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

puta veći od počinjenja tog kaznenog djela u 2019. godini.¹⁴⁵ Kazneno djelo usmrćenja je najmanje zastupljeno kod prijavljenih punoljetnih počinitelja; usmrćenje na mah propisano čl. 112. st. 1. Kaznenog zakona prijavljeno je samo jedanput i to 2017. godine, a čedomorstvo propisano u čl. 112. st. 2. Kaznenog zakona također je prijavljeno samo jednom i to 2020. godine.¹⁴⁶

Tablica prikazuje zbroj punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja u vremenskom razdoblju od 5 godina. 2016. godine prijavljena su sto četrdeset dva kaznena djela; punoljetni počinitelji su prijavljeni za sto devet ubojstava a maloljetni počinitelji za jedno ubojstvo, punoljetni počinitelji prijavljeni su za trideset jedno teško ubojstvo (sedam ubojstava na okrutan ili podmukao način, tri ubojstva oosbe posebno ranjive zbog svoje dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje i trudnoće, šest ubojstava bliskih osoba koje je počinitelj već ranije zlostavljao, devet ubojstava iz koristoljublja, bezobzirme osvete, mržnje ili drugih niskih pobuda i šet ubojstava službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti), dok maloljetnici nisu prijavljeni za kazneno djelo teškog ubojstva, s druge strane prijavljeno je jedno usmrćenje na mah počinjeno od strane maloljetnika te ni jedno od strane punoljetnih počinitelja.

Sto četrdeset i dva kaznena djela su prijavljena 2017. godine i njih čine: sto pet ubojstava počinjenih od strane punoljetnih počinitelja, trideset šest teških ubojstava; tridest pet počinjenih od strane punoljetnih počinitelja i jedno počinjeno od strane maloljetnika te jedno usmrćenje na mah počinjeno od strane punoljetnog počinitelja. 2018. godine prijavljeno je sto tridest i tri kaznenih djela koja su podijeljena na: devedeset i pet ubojstava i to tri počinjena od strane maloljetnih počinitelja a ostala od strane punoljetnih osoba; dvadeset i sedam teških ubojstava koja su počinile punoljetne osobe i jedno čedomorstvo počinjeno od strane maloljetne osobe.

U 2018. godini prijavljeno je sto dvadeset tri kaznenih djela: devedeset pet ubojstava od kojih su tri počinjena od strane maloljetnih počinitelja, dvadeset sedam teških ubojstava i jedno čedomorstvo koje je počinila maloljetna osoba.

¹⁴⁵ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁴⁶ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

Sto devetnaest kaznenih djela prijavljeno je 2019. godine, njih čine: devedeset devet ubojstava od kojih su tri počinjena od strane maloljetnih osoba i dvadeset teških ubojstava od kojih je jedno počinjeno od strane maloljetne osobe, a ostale od strane punoljetnih osoba.

2020. godine prijavljeno je sto trideset šest kaznenih djela koja su podijeljena na: devedeset jedno ubojstvo počinjeno od strane punoljetnih osoba, četrdeset i četiri teška ubojstva od kojih su dva počinjena od strane maloljetnih osoba, a ostala od punoljetnih osoba i jedno čedomorstvo počinjeno od strane punoljetnih osoba.

3.2.2. Trendovi kretanja optuženih punoljetnih i maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke

Tablica 2. Optuženi punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|----------------------------------|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Ubojstvo, čl. 110. | 67 | / | 59 | 2 | 58 | 2 | 70 | 3 | 55 | 1 |
| Teško ubojstvo, čl.111. toč. 1. | 7 | / | 6 | / | 1 | / | 3 | / | 3 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 2. | 2 | / | 2 | / | 1 | / | 1 | / | 2 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 3. | 5 | / | 2 | / | 1 | / | 4 | / | 5 | / |
| Teško ubojstvo, čl.111. toč. 4. | 9 | / | 3 | / | 5 | 1 | 6 | / | 2 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 5. | / | / | / | / | / | / | 2 | / | / | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 6. | 1 | / | 3 | / | 4 | / | 4 | / | 4 | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 1. | 2 | 1 | 3 | / | 1 | / | 1 | / | 4 | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 2. | / | / | / | / | / | / | / | 1 | / | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 3. | / | / | / | / | / | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 93 | 1 | 78 | 2 | 71 | 3 | 91 | 4 | 75 | 1 |
| SVEUKUPNO | 94 | | 80 | | 74 | | 95 | | 76 | |

Punoljetni i maloljetni počinitelji optuženi su za devedeset četiri kaznenih djela u 2016. godini, njih čine: šezdeset sedam ubojstava, sedam ubojstava na okrutan ili podmukao način, dva ubojstva posebno ranjive osobe, pet ubojstava bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, devet ubojstava iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili drugih niskih pobuda, jedno ubojstvo službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem dužnosti koji su počinjeni

od strane punoljetnih počinitelja i tri usmrćenja na mah od kojih je jedno od njih počinila maloljetna osoba.¹⁴⁷

U 2017. godini maloljetni i punoljetni počinitelji optuženi su za osamdeset kaznenih djela a ona su: šezdeset jedno ubojstvo od kojih su dva kaznena djela ubojstva počinile maloljetne osobe, šest ubojstava na okrutan ili podmukao način, dva ubojstva posebno ranjive osobe, dva ubojstva bliske osobe koju je počinitelj već zlostavljao, tri ubojstava iz niskih pobuda, tri ubojstava službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem dužnosti i tri usmrćenja na mah i sve to počinjeno od strane punoljetnih počinitelja.¹⁴⁸

Maloljetni i punoljetni počinitelji u 2018. godini su optuženi za sedamdeset četiri kaznena djela: šezdeset ubojstava od kojih su dva počinjena od strane maloljetnih osoba, jedno ubojstvo na okrutan ili podmukao način, jedno ubojstvo posebno ranjive osobe, jedno ubojstvo bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, šest ubojstava iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili druge niske pobude od kojih je jedno od njih počinila maloljetna osoba, četiri ubojstava službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti i jedno usmrćenje na mah koje su počinile punoljetne osobe.¹⁴⁹

U 2019. godini punoljetni i maloljetni počinitelji optuženi su za devedeset pet kaznenih djela a njih čine: sedamdeset tri ubojstava od kojih su tri počinjena od strane maloljetnih počinitelja, tri ubojstva na okrutan ili podmukao način, jedno ubojstvo posebno ranjive osobe, četiri ubojstava bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, šest ubojstava iz koristoljublja, bezobzirne osvete, mržnje ili drugih niskih pobuda, dva ubojstva radi prikrivanja ili počinjenja drugog kaznenog djela, četiri ubojstava službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem dužnosti, jedno usmrćenje na mah i jedno čedomorstvo počinjeno od strane maloljetnog počinitelja.¹⁵⁰

Punoljetni i maloljetni počinitelji optuženi su 2020. godine za sedamdeset šest kaznenih djela od kojih: pedeset šest ubojstava od kojih je jedno počinjeno od strane maloljetne osobe, tri ubojstva na okrutan ili podmukao način, dva ubojstva posebno ranjive osobe, pet ubojstva bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, dva ubojstva iz koristoljublja, bezobzirne

¹⁴⁷ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁴⁸ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁴⁹ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁵⁰ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

osvete, mržnje ili drugih niskih pobuda, četiri ubojstava službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti i četiri usmrćenja na mah.¹⁵¹

3.2.3. Trendovi kretanja osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke

Tablica 3. Osuđeni punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|----------------------------------|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Ubojstvo, čl. 110. | 51 | / | 47 | 2 | 42 | 2 | 55 | 3 | 38 | 1 |
| Teško ubojstvo, čl.111. toč. 1. | 6 | / | 5 | / | 1 | / | 2 | / | 3 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 2. | 1 | / | 1 | / | / | / | 1 | / | 2 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 3. | 3 | / | 2 | / | 1 | / | 3 | / | 5 | / |
| Teško ubojstvo, čl.111. toč. 4. | 7 | / | 2 | / | 4 | 1 | 5 | / | 2 | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 5. | / | / | / | / | / | / | 2 | / | / | / |
| Teško ubojstvo, čl. 111. toč. 6. | 1 | / | 3 | / | 2 | / | 3 | / | 3 | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 1. | 2 | 1 | 1 | / | 1 | / | 1 | / | 4 | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 2. | / | / | / | / | / | / | / | 1 | / | / |
| Usmrćenje, čl. 112. st. 3. | / | / | / | / | / | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 71 | 1 | 61 | 2 | 51 | 3 | 72 | 4 | 57 | 1 |
| SVEUKUPNO | 72 | | 63 | | 54 | | 76 | | 58 | |

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini osuđeni za sedamdeset dva kaznena djela: pedeset jedno ubojstvo, osamnaest teških ubojstava (šest ubojstava počinjenih na okrutan ili podmukao način, jedno ubojstvo posebno ranjive osobe, tri ubojstva bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, sedam ubojstava iz niskih pobuda i jedno ubojstvo službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem dužnosti) i to sve od strane punoljetnih počinitelja te tri usmrćenja na mah od kojih je jedno od njih počinila maloljetna osoba.¹⁵²

¹⁵¹ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁵² Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

U 2017. godini počinitelji kaznenih djela su osuđeni za šezdeset tri djela: četrdeset devet ubojstava od kojih su dva počinjena od strane maloljetnih počinitelja, zatim za trinaest teških ubojstava od kojih pet ubojstava počinjenih na okrutan ili podmukao način, jedno ubojstvo posebno ranjive osobe, dva ubojstva bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, dva ubojstva iz niskih pobuda, tri ubojstva službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem dužnosti i jedno usmrćenje za mah i to sve počinjeno od strane punoljetnih počinitelja.¹⁵³

Maloljetni i punoljetni počinitelji su osuđeni za pedeset četiri kaznena djela u 2018. godini: četrdeset četiri ubojstva od kojih su dva počinjena od strane maloljetnih osoba, devet teških ubojstava (jedno ubojstvo na podmukao ili okrutan način, jedno ubojstvo bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, pet ubojstva iz niskih pobuda od kojih je jedno od njih počinila maloljetna osoba i dva ubojstva službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem dužnosti) te jedno usmrćenje na mah.¹⁵⁴

U 2019. godini počinitelji kaznenih djela su osuđeni za sedamdeset šest kaznenih djela: pedeset osam ubojstava od kojih su tri počinjena od strane maloljetnih počinitelja, šesnaest teških ubojstava (dva ubojstva na okrutan ili podmukao način, jedno ubojstvo posebno ranjive osobe, tri ubojstva bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, pet ubojstava iz niskih pobuda, dva ubojstva radi prikrivanja ili počinjenja drugog kaznenog djela, tri ubojstva službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem dužnosti), jedno usmrćenje na mah i jedno čedomorstvo počinjeno od strane maloljetnog počinitelja.¹⁵⁵

Punoljetni i maloljetni počinitelji su osuđeni za pedeset osam kaznenih djela u 2020. godini: trideset devet ubojstava od kojih je jedno počinjeno od strane maloljetnog počinitelja, petnaest teških ubojstava (tri ubojstva na podmukao ili okrutan način, dva ubojstva posebno ranjive osobe, pet ubojstava bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, dva ubojstva iz niskih pobuda, tri ubojstva službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti) i četiri usmrćenja na mah.¹⁵⁶

¹⁵³ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁵⁴ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁵⁵ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

¹⁵⁶ Državni zavod za statistiku, <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.)

3.3. Demografska statistika ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja

Tablica 4. Ukupan broj počinjenih ubojstava u RH (2016.-2020.)

| Godine | 2016. | 2017. | 2018. | 2019. | 2020. |
|----------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Ubojstvo | 51 | 51 | 24 | 32 | 39 |

Državni zavod za statistiku uz pravosudnu statistiku o prijavljenim, optuženim i osuđenim punoljetnim i maloljetnim počiniteljima kaznenih djela prikazuje i demografsku statistiku Republike Hrvatske u kojoj je na godišnjoj razini izražen broj novorođenih, broj umrlih, broj sklopljenih brakova i broj razvedenih brakova u općinama, gradovima i županijama. Prikazujući broj umrlih osoba, smrtnost je podijeljena na prirodne i nasilne smrti koje se dijele na nesretan slučaj, samoubojstvo, ubojstvo, posljedice ratnih događanja i na nepoznate ili nerazjašnjene smrti. Demografska statistika za 2016. godinu pokazuje da je te godine u RH bilo počinjeno pedeset jedno ubojstvo.¹⁵⁷ 2017. godine broj ubojstava u demografskoj statistici RH iznosio je pedeset i jedno ubojstvo.¹⁵⁸ Broj ubojstava počinjen u 2018. godini iznosi dvadeset četiri.¹⁵⁹ U 2019. godini počinjeno je trideset i dva ubojstava.¹⁶⁰ Demografska statistika za 2020. godinu prikazuje da je te godine počinjeno trideset devet ubojstava.¹⁶¹

Nakon analiziranja pravosudnih podataka o maloljetnim i punoljetnim prijavljenim, optuženim i osuđenim počiniteljima i demografskih podataka potrebno je usporediti te podatke. Tablica 1. prikazuje prijavljene počinitelje kaznenih djela, u 2016. godini prijavljeno je sto četrdeset dva počinitelja, u 2017. godini također sto četrdeset dva, u 2018. godini sto dvadeset tri, u 2019. godini sto devetnaest, a u 2020. godini prijavljena su sto trideset šest počinitelja. Pravosudni podatci o punoljetnim i maloljetnim prijavljenim počiniteljima su čak četiri do pet puta veći od podataka iz demografske statistike.

Određena odstupanja se mogu vidjeti i uspoređivanjem pravosudne statistike o optuženim počiniteljima i demografskih podataka. U 2016. godini punoljetni i maloljetni počinitelji su optuženi devedeset četiri ubojstava, u 2017. godini za osamdeset ubojstava, u 2018. godini za sedamdeset četiri, u 2019. godini za devedeset pet, a u 2020. godini počinitelji su optuženi za sedamdeset šest ubojstava. Broj optuženih počinitelja u prosjeku je manji za četrdeset devet od

¹⁵⁷ DZS, Prirodno kretanje stanovništva u 2016., <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.), str. 193.

¹⁵⁸ DZS, Prirodno kretanje stanovništva u 2017., <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.), str. 197.

¹⁵⁹ DZS, Prirodno kretanje stanovništva u 2018., <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.), str. 183.

¹⁶⁰ DZS, Prirodno kretanje stanovništva u 2019., <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.), str. 184.

¹⁶¹ DZS, Prirodno kretanje stanovništva u 2020., <http://www.dzs.hr/> (11.06.2022.), str. 183.

broja prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja. Međutim broj optuženih punoljetnih i maloljetnih počinitelja je i dalje znatno veći od broja ubojstava sadržanih u demografskoj statistici.

Tablica 3. prikazuje osuđene punoljetne i maloljetne počinitelje kaznenih djela; u 2016. godini počinitelji su osuđeni za sedamdeset dva ubojstava, u 2017. godini za šezdeset tri ubojstava, 2018. godine za pedeset četiri ubojstava, u 2019. godini za sedamdeset šest, a u 2020. godini su osuđeni za pedeset osam ubojstava. Iz ovoga je vidljivo kako je broj prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja najveći, a broj osuđenih počinitelja najmanji. Podatci iz demografske statistike manji su i od broja osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja i to u prosjeku manji za dvadeset pet. Na kraju se može zaključiti kako postoje znatna odstupanja između pravosudne i demografske statistike ubojstava u Republici Hrvatskoj.

3.4. Trendovi kretanja ubojstava u zemljama u regiji

3.4.1. Prijavljeni, optuženi i osuđeni počinitelji kaznenih djela u Republici Srbiji

Tablica 5. Prijavljeni punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|--|-------|----|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Ubojstvo, čl. 113. | 101 | 9 | 107 | 5 | 121 | 2 | 116 | 4 | 123 | 7 |
| Teško ubojstvo, čl. 114. | 90 | 3 | 80 | 4 | 93 | 2 | 60 | 1 | 78 | 1 |
| Ubojstvo na mah, čl. 115. | 1 | / | 1 | / | 2 | / | 3 | / | 2 | / |
| Ubojstvo deteta pri porođaju, čl. 116. | 4 | 1 | 1 | / | 2 | / | 2 | / | 3 | / |
| Lišenje života iz samilosti, čl. 117. | / | / | / | / | 1 | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 196 | 13 | 189 | 9 | 219 | 4 | 181 | 5 | 206 | 8 |
| SVEUKUPNO | 209 | | 198 | | 223 | | 186 | | 214 | |

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini prijavljeni za dvjesto devet kaznenih djela: sto deset ubojstava, a devet od njih su počinile maloljetne osobe, devedeset tri teških ubojstava od kojih su tri počinile maloljetne osobe, jedno ubojstvo na mah počinjeno od strane punoljetnih počinitelja i pet ubojstava djeteta pri porođaju od kojih je jedno počinila maloljetna osoba.¹⁶² U 2017. godini su prijavljeni za sto devedeset osam kaznenih djela; sto dvanaest ubojstava od kojih su pet počinile maloljetne osobe, osamdeset četiri teških ubojstava, a četiri od njih su počinjeni od strane maloljetnika, jedno ubojstvo na mah i jedno ubojstvo djeteta pri porođaju koje su počinile punoljetne osobe.¹⁶³

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2018. godini prijavljeni za dvjesto dvadeset tri kaznenih djela: sto dvadeset tri ubojstava, a dva od njih su počinili maloljetnici, devedeset pet teških ubojstava od kojih su dva počinili maloljetnici, dva ubojstva na mah, dva ubojstva djeteta pri porođaju i jedno lišenje života iz samilosti i sve počinjeno od strane punoljetnih osoba.¹⁶⁴ U

¹⁶² Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2016., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁶³ Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2017., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁶⁴ Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2018., <https://www.stat.gov.rs>

2019. godini su prijavljeni za sto osamdeset šest kaznenih djela: sto dvadeset ubojstava, a četiri počinjena od maloljetnika, šezdeset jedno teško ubojstvo od kojih je jedno počinila maloljetna osoba, tri ubojstva na mah i dva ubojstva djeteta pri porođaju, a u 2020. godini su prijavljeni za: dvjesto četrnaest kaznenih djela: sto trideset ubojstava od kojih je sedam počinjeno od strane maloljetnika, sedamdeset devet teških ubojstava a jedno od njih je počinila maloljetna osoba, dva ubojstva na mah i tri ubojstva djeteta pri porođaju.¹⁶⁵

Tablica 6. Optuženi punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|---------------------------------------|-------|----|-------|----|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Ubistvo, čl. 113. | 150 | 9 | 103 | 11 | 79 | 6 | 87 | 6 | 68 | 6 |
| Teško ubistvo, čl. 114. | 65 | 1 | 71 | 8 | 55 | 1 | 30 | / | 35 | 1 |
| Ubistvo na mah, čl. 115. | 9 | / | 6 | / | 8 | / | 4 | / | 5 | / |
| Ubistvo deteta pri porođaju, čl. 116. | 2 | 1 | 2 | / | / | / | / | / | 1 | / |
| Lišenje života iz samilosti, čl. 117. | / | / | / | / | / | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 226 | 11 | 182 | 19 | 142 | 7 | 121 | 6 | 109 | 7 |
| SVEUKUPNO | 237 | | 201 | | 149 | | 127 | | 116 | |

Punoljetni počinitelji kaznenih djela su u 2016. godini optuženi za dvjesto dvadeset šest kaznenih djela: za sto pedeset ubojstava, šezdeset pet teških ubojstava, devet ubojstava na mah i dva ubojstva djeteta pri porođaju.¹⁶⁶ U 2017. godini su optuženi za sto osamdeset dva kaznena djela: sto tri ubojstava, sedamdeset jedno teško ubojstvo, šest ubojstava na mah i dva ubojstva djeteta pri porođaju.¹⁶⁷ Punoljetni počinitelji kaznenih djela su u 2018. godini optuženi za sto četrdeset dva kaznena djela: sedamdeset devet ubojstava, pedeset pet teških ubojstava i osam ubojstava na mah. U 2019. godini su optuženi za sto dvadeset jedno kazneno djelo: osamdeset sedam ubojstava, trideset teških ubojstava i četiri ubojstava na mah, a u 2020. godini su optuženi

¹⁶⁵ Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2019. i 2020., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁶⁶ Republički zavod za statistiku, Punoletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2016., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁶⁷ Republički zavod za statistiku, Punoletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2017., <https://www.stat.gov.rs>

za sto devet kaznenih djela: šezdeset osam ubojstava, trideset pet teških ubojstava, pet ubojstava na mah i jedno ubojstvo djeteta pri porođaju.¹⁶⁸

Maloljetni počinitelji su u 2016. godini optuženi za devet ubojstava, jedno teško ubojstvo i jedno ubojstvo djeteta na mah, a u 2017. godini za jedanaest ubojstava i osam teških ubojstava.¹⁶⁹ U 2018. godini su optuženi za šest ubojstava i jedno teško ubojstvo, a u 2019. za šest ubojstava.¹⁷⁰ Maloljetni počinitelji su u 2020. godini optuženi za šest ubojstava i jedno teško ubojstvo.¹⁷¹

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini zajedno optuženi za dvjesto trideset sedam ubojstava, u 2017. godini za dvjesto jedno ubojstvo, u 2018. godini za sto četrdeset devet ubojstava, u 2019. godini počinitelji su optuženi za sto dvadeset sedam kaznenih djela, a u 2020. godini su optuženi za sto šesnaest kaznenih djela.

Tablica 7. Osuđeni punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

¹⁶⁸ Republički zavod za statistiku, Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2019 i 2020., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁶⁹ Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2016 i 2017., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁷⁰ Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2018. i 2019., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁷¹ Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2020., <https://www.stat.gov.rs>

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|---------------------------------------|-------|----|-------|----|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Ubistvo, čl. 113. | 115 | 9 | 86 | 7 | 67 | 5 | 67 | 4 | 58 | 5 |
| Teško ubistvo, čl. 114. | 51 | 1 | 51 | 7 | 40 | / | 24 | / | 28 | / |
| Ubistvo na mah, čl. 115. | 7 | / | 6 | / | 7 | / | 2 | / | 3 | / |
| Ubistvo deteta pri porođaju, čl. 116. | 2 | 1 | 2 | / | / | / | / | / | 1 | / |
| Lišenje života iz samilosti, čl. 117. | / | / | / | / | / | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 175 | 11 | 145 | 14 | 114 | 5 | 93 | 4 | 90 | 5 |
| SVEUKUPNO | 186 | | 159 | | 119 | | 97 | | 95 | |

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini osuđeni za sto osamdeset šest kaznenih djela: sto dvadeset četiri ubojstava, a njih devet je počinjeno od strane maloljetnih osoba, pedeset dva teška ubojstava, a jedno je počinila maloljetna osoba, sedam ubojstava na mah i tri ubojstva djeteta pri porođaju od kojih je jedno počinila maloljetna osoba.¹⁷² U 2017. godini osuđeni su za sto pedeset devet kaznenih djela: devedeset tri ubojstva od kojih su sedam počinile maloljetne osobe, pedeset i osam teških ubojstava, a sedam su počinili maloljetnici, šest ubojstava na mah i dva ubojstva djeteta pri porođaju.¹⁷³ 2018. godine počinili su sto devetnaest kaznenih djela: sedamdeset dva ubojstva, a pet su počinili maloljetnici, četrdeset teških ubojstava i sedam ubojstava na mah, a u 2019. godini su počinili devedeset sedam kaznenih djela; sedamdeset jedno ubojstvo od kojih su četiri počinjena od strane maloljetne osobe, dvadeset četiri teških ubojstava i dva ubojstva na mah.¹⁷⁴ U 2020. godini počinitelji su osuđeni za devedest pet kaznenih djela: šezdeset tri ubojstva, a pet od njih su počinili maloljetnici, dvadeset osam teških ubojstava, tri ubojstva na mah i jedno ubojstvo djeteta pri porođaju.¹⁷⁵

Tablica 8. Ukupan broj ubojstava u Republici Srbiji (2016.-2020.)

¹⁷² Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2016., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁷³ Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2017., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁷⁴ Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2018., I 2019., <https://www.stat.gov.rs>

¹⁷⁵ Republički zavod za statistiku, Punoletni i maloletni učiniooci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2016., <https://www.stat.gov.rs>

| Godine | 2016. | 2017. | 2018. | 2019. | 2020. |
|----------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Ubojstvo | 123 | 91 | 98 | 86 | 89 |

Demografska statistika Republike Srbije prikazuje podatke o stanovništvu to jest o rođenim i umrlim osobama, a umrle osobe razvrstava po uzroku njihove smrti, godinama smrti i spolu. U 2016. godini broj ubojstava u Republici Srbiji iznosi sto dvadeset tri, u 2017. godini devedest jedan, u 2018. godini taj broj iznosi devedest osam, u 2019. godini osamdeset šest, a u 2020. godini statistika prikazuje osamdeset devet ubojstava.¹⁷⁶

Nakon pojedinačnih analiza pravosudne i demografske statistike potrebno je usporediti podatke sadržane u njima. Tablica 5. prikazuje broj prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, oni su u 2016. godini prijavljeni za dvjesto devet ubojstava, u 2017. godini za sto devedeset osam, u 2018. godini za dvjesto dvadeset tri, u 2019. godini su prijavljeni za sto osamdeset šest ubojstava, a u 2020. godini su prijavljeni za dvjesto četrnaest ubojstava. Broj prijavljenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela koji se nalaze u pravosudnoj statistici veći su od broja ubojstava sadržanih u demografskoj statistici i to u prosjeku za 109 ubojstava.

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini optuženi za dvjesto trideset sedam ubojstava, u 2017. godini su optuženi za dvjesto jedno ubojstvo, u 2018. godini za sto četrdeset devet ubojstava, u 2019. godini za sto dvadeset sedam, a u 2020. godini počinitelji su optuženi za sto šesnaest ubojstava. Broj optuženih punoljetnih i maloljetnih počinitelja je manji od broja prijavljenih počinitelja, a broj prijavljenih počinitelja ubojstava je i dalje znatno veći od broja ubojstava koji se nalaze u demografskoj statistici.

Tablica 7. prikazuje broj osuđenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja kaznenih djela, u 2016. godini počinitelji su osuđeni za sto osamdeset šest ubojstava, u 2017. godini za sto pedeset devet, u 2018. godini za sto devetnaest ubojstava, u 2019. godini počinitelji su osuđeni za devedeset sedam ubojstava, a u 2020. godini za 95 ubojstava. Broj osuđenih počinitelja ubojstava veći je od broja ubojstava sadržanih u demografskoj statistici i to u prosjeku za trideset četiri ubojstva.

¹⁷⁶ Republički zavod za statistiku, url: <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/18030304?languageCode=en-US&displayMode=table&guid=acf4c3f6-f877-4811-b807-5b079ab50264>

3.4.2. Prijavljeni, optuženi i osuđeni počinitelji kaznenih djela u Republici Sloveniji

Tablica 9. Prijavljeni punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|--------------------------------|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Uboj, čl. 115. | 12 | 2 | 14 | / | 24 | 1 | 12 | 3 | 11 | / |
| Uboj na mah, čl. 117. | / | / | / | / | / | / | 1 | / | / | / |
| Umor, čl. 116. | 2 | 1 | 7 | 1 | 11 | / | 5 | / | 5 | 2 |
| Detomor, čl. 119. | / | / | / | / | / | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 14 | 3 | 21 | 1 | 35 | 1 | 18 | 3 | 16 | 2 |
| SVEUKUPNO | 17 | | 22 | | 36 | | 21 | | 18 | |

Punoljetni i maloljetni počinitelji kaznenih djela su u 2016. godini prijavljeni za sedamnaest kaznenih djela: četrnaest ubojstava od kojih su dva počinile maloljetne osobe i tri teška ubojstva, a jedno je počinjeno od strane maloljetnika.¹⁷⁷ U 2017. godini prijavljeni su za dvadeset dva kaznena djela; četrnaest ubojstava i osam teških ubojstava, a jedno od njih je počinjeno od strane maloljetnih osoba.¹⁷⁸ 2018. godine su prijavljeni za trideset šest kaznenih djela: dvadeset pet ubojstava od kojih je jedno počinjeno od strane maloljetne osobe i jedanaest teških ubojstava.¹⁷⁹ U 2019. godini počinitelji su prijavljeni za dvadeset jedno kazneno djelo: petnaest ubojstava, a tri od njih su počinili maloljetnici, jedno ubojstvo na mah i pet teških ubojstava, a u 2020. godini su prijavljeni za osamnaest kaznenih djela: jedanaest ubojstava i sedam teških ubojstava od kojih su dva počinile maloljetne osobe.¹⁸⁰

Tablica 10. Optuženi punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

¹⁷⁷ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360301S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

¹⁷⁸ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360301S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

¹⁷⁹ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360301S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

¹⁸⁰ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360301S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|--------------------------------|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Uboj, čl. 115. | 16 | 3 | 15 | 1 | 29 | / | 13 | 1 | 13 | 1 |
| Uboj na mah, čl. 117. | / | / | / | / | / | / | 1 | / | / | / |
| Umor, čl. 116. | 9 | / | 13 | / | 11 | / | 7 | / | 6 | / |
| Detomor, čl. 119. | / | / | / | / | / | / | / | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 25 | 3 | 28 | 1 | 40 | / | 21 | 1 | 19 | 1 |
| SVEUKUPNO | 28 | | 29 | | 40 | | 22 | | 20 | |

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini optuženi za dvadeset osam kaznenih djela: devetnaest ubojstava od kojih su tri počinili maloljetnici i devet teških ubojstava, u 2017. godini su optuženi za dvadeset devet kaznenih djela: šesnaest ubojstava, a jedno od njih je počinila maloljetna osoba i trinaest teških ubojstava.¹⁸¹ U 2018. godini su optuženi za četrdeset kaznenih djela: dvadeset devet ubojstava i jedanaest teških ubojstava počinjenih od strane punoljetnih osoba, a u 2019. godini su optuženi za dvadeset dva kaznena djela: četrnaest ubojstava, a jedno od njih je počinjeno od strane maloljetne osobe, jedno ubojstvo na mah i sedam teških ubojstava.¹⁸² Počinitelji su optuženi u 2020. godini za dvadeset kaznenih djela: četrnaest ubojstava, a jedno od njih su počinili maloljetnici i šest teških ubojstava.¹⁸³

Tablica 11. Osuđeni punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava (2016.-2020.)

¹⁸¹ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360201S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

¹⁸² Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360201S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

¹⁸³ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360201S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

| Kaznena djela | 2016. | | 2017. | | 2018. | | 2019. | | 2020. | |
|--------------------------------|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|-------|---|
| | P | M | P | M | P | M | P | M | P | M |
| Uboj, čl. 115. | 45 | 3 | 43 | / | 45 | / | 18 | 1 | 34 | 1 |
| Uboj na mah, čl. 117. | / | / | / | / | / | / | 2 | / | 2 | / |
| Umor, čl. 116. | 33 | / | 51 | / | 25 | / | 14 | / | 20 | / |
| Detomor, čl. 119. | / | / | 1 | / | / | / | 1 | / | / | / |
| Ukupno punoljetni / maloljetni | 78 | 3 | 95 | / | 70 | / | 35 | 1 | 56 | 1 |
| SVEUKUPNO | 81 | | 95 | | 70 | | 36 | | 57 | |

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini osuđeni za osamdeset jedno kazneno djelo: četrdeset osam ubojstava od ojih su tri počinili maloljetnici i trideset tri teška ubojstva, u 2017. godini punoljetni počinitelji su osuđeni za devedeset pet kaznenih djela: četrdeset tri ubojstva, pedeset jedno teško ubojstvo i jedno čedomorstvo.¹⁸⁴ Punoljetni počinitelji su u 2018. godini osuđeni za sedamdeset kaznenih djela: četrdeset pet ubojstava i dvadeset pet teških ubojstava, a u 2019. godini su osuđeni za trideset šest kaznenih djela: devetnaest ubojstava od kojih je jedno počinjeno od strane maloljetnih osoba, dva ubojstva na mah, četrnaest teških ubojstava i jedno čedomorstvo.¹⁸⁵ U 2020. godini su osuđeni za pedeset sedam kaznenih djela: trideset pet ubojstava od kojih je jedno od njih počinila maloljetna osoba, dva ubojstva na mah i dvadeset teških ubojstava.¹⁸⁶

Tablica 12. Demografska statistika ubojstava u Republici Sloveniji (2016.-2020.)

¹⁸⁴ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360106S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

¹⁸⁵ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360106S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

¹⁸⁶ Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih, osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela, url: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1360106S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

| Godine | 2016. | 2017. | 2018. | 2019. | 2020. |
|----------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Ubojstvo | 15 | 24 | 15 | 10 | 17 |

Demografska statistika Republike Slovenije prikazuje da je u 2016. godini petnaest ljudi umrlo od kaznenog djela ubojstva, 2017. godine dvadeset i četiri, a 2018. petnaest. U 2019. godini zabilježeno je deset ubojstava, a u 2020. godini sedamnaest.¹⁸⁷

Nakon pojedinačnih analiza pravosudne i demografske statistike potrebno je usporediti obje statistike ubojstava. Tablica 9. prikazuje prijavljene punoljetne i maloljetne počinitelje kaznenih djela, u 2016. godini oni su prijavljeni za sedamnaest ubojstava, u 2017. godini za dvadeset dva ubojstva, u 2018. godini za trideset šest ubojstava, u 2019. godini su prijavljeni za dvadeset jedno ubojstvo, a u 2020. godini za osamnaest ubojstava. Broj prijavljenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja je veći od broja ubojstava sadržanih u demografskoj statistici i to u prosjeku za sedam ubojstava.

Maloljetni i punoljetni počinitelji su u 2016. godini optuženi za dvadeset osam ubojstava, u 2017. godini za dvadeset devet ubojstava, u 2018. godini za četrdeset ubojstava, u 2019. godini su počinitelji optuženi za dvadeset dva ubojstva, a u 2020. godini za dvadeset ubojstava. Broj optuženih počinitelja veći je od broja prijavljenih maloljetnih i punoljetnih počinitelja ubojstava, a veći je i od demografske statistike ubojstava koja je vidljiva u tablici broj 12.

Tablica 11. prikazuje osuđeni punoljetne i maloljetne počinitelje, oni su u 2016. godini osuđeni za osamdeset jedno ubojstvo, u 2017. godini za devedeset pet ubojstava, u 2018. godini za sedamdeset ubojstava, u 2019. godini počinitelji su osuđeni za trideset šest ubojstava, a u 2020. godini za pedeset sedam ubojstava. Broj osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja ubojstava znatno je veći od broja ubojstava sadržanih u demografskoj statistici i to u prosjeku veći za pedeset dva ubojstva.

4. ZAKLJUČAK

¹⁸⁷ Statistični urad Republike Slovenije, Demografska statistika ubojstava, url. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/en/Data/-/05L3007S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)

Kaznena djela protiv života i tijela koja su obrađena u ovom radu su ubojstvo, teško ubojstvo i usmrćenje. Ubojstvo čini počinitelj koji namjerno usmrćuje drugu osobu, a sud takvog počinitelja kažnjava kaznom zatvora od najmanje pet godina. Teško ubojstvo je kvalificiran oblik ubojstva koji se kažnjava teže od temeljnog oblika ubojstva i to kaznom zatvora od najmanje deset godina ili dugotrajnim zatvorom. Teško ubojstvo se dijeli s obzirom na način počinjenja, objekt radnje i pobude pa Kazneni zakon propisuje ubojstvo na okrutan ili podmukao način, ubojstvo posebno ranjive osobe zbog dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje i trudnoće, ubojstvo bliske osobe koju je počinitelj već ranije zlostavljao, ubojstvo iz bezobzirne osvete, mržnje, koristoljublja ili druge niske pobude, ubojstvo radi počinjenja ili prikrivanja drugog kaznenog djela i ubojstvo službene osobe u vezi s njezinim obavljanjem službene dužnosti. Uz kvalificiran oblik ubojstva, u ovom radu je definiran i privilegirajući oblik odnosno usmrćenje za koje zakon propisuje blaže sankcije. Kazneno djelo usmrćenja raščlanjeno je na tri vrste: usmrćenje na mah, čedomorstvo i usmrćenje na zahtjev. Počinitelj koji usmrćuje osobu u stanju dugotrajne patnje, jake razdraženosti ili prepasti u koje je doveden bez svoje krivnje napadom, teškim vrijeđanjem ili zlostavljanjem od strane žrtve, čini usmrćenje na mah. Čedomorstvo čini majka koja usmrćuje svoje dijete jer se nalazi pod jakim duševnim opterećenjem zbog trudnoće ili poroda. Usmrćenje na zahtjev čini osoba koja usmrti drugog na njegov ozbiljan i izričit zahtjev iz suosjećanja zbog njegovog teškog zdravstvenog stanja.

Nakon kaznenopravnih aspekata gore navedenih kaznenih djela, analizirani su njihovi kriminološki aspekti. Po kriminološkim aspektima; ubojstva se razlikuju prema spolu žrtve, godinama žrtve, mjestu i vremenu počinjenja ubojstva i odnosu počinitelja i žrtve. Prosječna svjetska stopa ubojstava u 2020. godini iznosi 5,61 ubojstava na sto tisuća stanovnika. U nastavku rada su prikazani statistički podatci za petogodišnje razdoblje od 2016. do 2020. godine, u kojima se prate prijavljeni, optuženi i osuđeni punoljetni i maloljetni počinitelji ubojstava, teških ubojstava i usmrćenja u Republici Hrvatskoj. U 2016. godini punoljetni i maloljetni počinitelji su prijavljeni za sto deset ubojstava, trideset jedno teško ubojstvo i jedno usmrćenje na mah, u 2017. godini su prijavljeni za sto pet ubojstava, trideset šest teških ubojstava i jedno usmrćenje na mah, a u 2018. godini su prijavljeni za devedeset pet ubojstava, dvadeset sedam teških ubojstava i jedno čedomorstvo. Počinitelji su u 2019. godini prijavljeni za devedeset devet ubojstava i dvadeset teških ubojstava, a u 2020. su prijavljeni za devedeset jedno ubojstvo, četrdeset četiri teških ubojstava i jedno čedomorstvo.

Maloljetni i punoljetni počinitelji su u 2016. godini optuženi za: šezdeset sedam ubojstava, dvadeset četiri teških ubojstava i tri usmrćenja na mah, u 2017. godini su optuženi za šezdeset jedno ubojstvo, šesnaest teških ubojstava i tri usmrćenja na mah, a u 2018. godini su optuženi za šezdeset sedam ubojstava, trinaest teških ubojstava i jedno usmrćenje na mah. Počinitelji su u 2019. godini optuženi za sedamdeset tri ubojstva, dvadeset teških ubojstava, jedno usmrćenje na mah i jedno čedomorstvo, a u 2020. godini su optuženi za pedeset šest ubojstava, šesnaest teških ubojstava i četiri usmrćenja na mah.

Punoljetni i maloljetni počinitelji su u Republici Hrvatskoj u 2016. godini osuđeni za pedeset jedno ubojstvo, osamnaest teških ubojstava i tri usmrćenja na mah, u 2017. godini su osuđeni za četrdeset devet ubojstava, trinaest teških ubojstava i jedno usmrćenje na mah, a u 2018. godini su osuđeni za četrdeset četiri ubojstava, devet teških ubojstava i jedno usmrćenje na mah. Počinitelji su u 2019. godini osuđeni za pedeset osam ubojstava, šesnaest teških ubojstava, jedno usmrćenje na mah i jedno čedomorstvo, a u 2020. godini su osuđeni za trideset devet ubojstava, petnaest teških ubojstava i četiri usmrćenja na mah.

U Republici Srbiji punoljetni i maloljetni počinitelji su u 2016. godini prijavljeni za: sto deset ubojstava, devedeset tri teških ubojstava, jedno ubojstvo na mah i pet ubojstva djeteta pri porođaju, u 2017. godini su prijavljeni za sto dvanaest ubojstava, osamdeset četiri teških ubojstava, jedno ubojstvo na mah i jedno ubojstvo djeteta pri porođaju, a u 2018. godini su prijavljeni za sto dvadeset tri ubojstva, devedeset pet teških ubojstava, dva ubojstva na mah, dva ubojstva djeteta pri porođaju i jedno lišenje života iz samilosti. U 2019. godini počinitelji su prijavljeni za sto dvadeset ubojstava, šezdeset četiri teških ubojstava, tri ubojstva na mah i dva ubojstva djeteta pri porođaju, a 2020. godine su prijavljeni za sto trideset ubojstava, sedamdeset devet teških ubojstava, dva ubojstva na mah i tri ubojstva djeteta pri porođaju.

Punoljetni i maloljetni počinitelji iz Republike Srbije su u 2016. godini optuženi za pedeset devet ubojstava, šezdeset šest teških ubojstava, devet ubojstava na mah i tri ubojstva djeteta pri porođaju, u 2017. godini su optuženi za sto četrnaest ubojstava, sedamdeset devet teških ubojstava, šest ubojstava na mah i dva ubojstva djeteta pri porođaju, a u 2018. godini su optuženi za osamdeset pet ubojstava, pedeset šest teških ubojstava i osam ubojstava na mah. Počinitelji su u 2019. godini optuženi za devedest tri ubojstva, trideset teških ubojstava i četiri ubojstva na mah, a u 2020. godini su optuženi za sedamdeset četiri ubojstva, trideset šest teških ubojstava, pet ubojstva na mah i jedno ubojstvo djeteta pri porođaju.

Počinitelji iz Republike Srbije u 2016. godini su osuđeni za sto dvadeset četiri ubojstava, pedeset dva teška ubojstva, sedam ubojstava na mah i tri ubojstva djeteta pri porođaju, u 2017. godini su osuđeni za devedeset tri ubojstava, pedeset osam teških ubojstava, šest ubojstava na mah i dva ubojstva djeteta pri porođaju, a u 2018. godini su osuđeni za sedamdeset dva ubojstva, četrdeset teških ubojstava i sedam ubojstava na mah. Počinitelji su u 2019. godini osuđeni za sedamdeset jedno ubojstvo, dvadeset četiri teških ubojstava i dva ubojstva na mah, a u 2020. godini su osuđeni za šezdeset tri ubojstva, dvadeset osam teških ubojstava, tri ubojstva na mah i jedno ubojstvo djeteta pri porođaju.

Iz ovoga se može zaključiti kako se broj prijavljenih, optuženih i osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja za ubojstvo iz Republike Hrvatske i Republike Srbije ne razlikuje mnogo, kao ni za kazneno djelo usmrćenja na mah, a kod čedomorstva veći broj prijavljenih, optuženih i osuđenih se može primijetiti kod srpskih počinitelja i taj broj iznosi šest dok u RH iznosi jedan. Najveća razlika je vidljiva kod prijavljenih, optuženih i osuđenih počinitelja teških ubojstva koji su u Republici Srbiji i četiri puta veći od hrvatskih.

I zadnja država čija se statistika analizirala u ovom radu je Republika Slovenija. Punoljetni i maloljetni počinitelji iz Republike Slovenije su u 2016. godini prijavljeni za četrnaest ubojstava i tri teška ubojstva, u 2017. su prijavljeni za četrnaest ubojstava i osam teških ubojstava, a u 2018. godini za dvadeset pet ubojstava i jedanaest teških ubojstava. U 2019. godini su prijavljeni za dvadeset pet ubojstava, pet teških ubojstava i jedno ubojstvo na mah, a u 2020. godini su prijavljeni za jedanaest ubojstava i četiri teških ubojstava.

Punoljetni i maloljetni počinitelji iz Republike Slovenije su u 2016. godini optuženi za devetnaest ubojstava i devet teških ubojstava, u 2017. godini za deset ubojstava i trinaest teških ubojstava, a u 2018. godini za dvadeset devet ubojstava i jedanaest teških ubojstava. U 2019. godini su optuženi za četrnaest ubojstava, sedam teških ubojstava i jedno ubojstvo na mah, a u 2020. godini su optuženi za četrnaest ubojstava i šest teških ubojstava.

Maloljetni i punoljetni počinitelji iz Republike Slovenije su u 2016. osuđeni za četrdeset osam ubojstava i trideset tri teška ubojstva, u 2017. su osuđeni za četrdeset tri ubojstva, pedeset jedno teško ubojstvo i jedno čedomorstvo, a u 2018. su osuđeni za četrdeset pet ubojstava i dvadeset pet teških ubojstava. U 2019. godini su osuđeni za devetnaest ubojstava, četrnaest teških

ubojstava, dva ubojstva na mah i jedno čedomorstvo, a u 2020. godini su osuđeni za trideset pet ubojstava, dvadeset teških ubojstava i dva ubojstva na mah.

Broj prijavljenih, optuženih i osuđeni punoljetnih i maloljetnih počinitelja čedomorstva u Republici Sloveniji je veći od hrvatskog broja i to za jedno takvo djelo te iznosi dva čedomorstva. Broj prijavljenih, optuženih i osuđenih počinitelja kaznenog djela ubojstva približan je hrvatskom prosjeku kao i broj usmrćenja na mah, dok je broj teških ubojstava u Republici Sloveniji i do dva puta veći od hrvatskog broja teških ubojstava.

5. LITERATURA

Knjige i članci:

- 1) Cvitanović, Leo, Derenčinović, Davor, Dragičević Prtenjača, Marta; Maršavelski, Aleksandar, Munivrana Vajda, Maja; Rokсандić Vidlička, Sunčana; Kazneno pravo – posebni dio, Zagreb, Pravni fakultet, 2017., str. 61-88.
- 2) Derenčinović, Davor, Getoš Kalac, Ana-Maria, Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava, Zagreb, Pravni fakultet, 2008., str. 40-60.
- 3) Horvatić, Željko; Derenčinović, Davor, Cvitanović, Leo, Kazneno pravo – opći dio II (kazneno djelo i kaznenopravne sankcije), Zagreb, Pravni fakultet, 2017., str. 29-36.
- 4) Horvatić, Željko; Derenčinović, Davor; Cvitanović, Leo, Kazneno pravo – opći dio I (kazneno pravo i kazneni zakon), Zagreb, Pravni fakultet, 2016., str. 39-41.
- 5) Krbec, Iztok, Promjene kaznenih okvira s osvrtom na praktična pitanja osobnog sastava sudskog vijeća, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Vol. 13. No. 2., 2006. str. 471. – 477.
- 6) Marević, Jozo, Hrvatsko-latinski rječnik, Zagreb, Školska knjiga, Zagreb, str. 32. i 232.
- 7) Naumovski, Mitko; Svedrović, Marijan, Kaznena djela protiv života i tijela, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 17, br. 2/2010., str. 581-596.
- 8) Pavišić, Berislav, Grozdanić, Velinka, Osnove kaznenog prava i postupka, Veleučilište u Rijeci, Rijeka, 2001., str. 49. – 51.
- 9) Turković, Ksenija; Maršavelski, Aleksandar, Nacrt posebnog dijela novog Kaznenog zakona – pregled pet glava, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 17, br. 2/2010, str. 503-551.

Pravni izvori:

- 1) Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21
- 2) Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, Narodne novine, 11/2011

Statistička izvješća i baze podataka

- 1) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2016., 2017. i 2018.,

https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3, (11.06.2022.)

- 2) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2019., https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3, (11.06. 2022.)
- 3) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Prijavljeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke u 2020., https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0101_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3, (11.06. 2022.)
- 4) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2016., 2017. i 2018., https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3, (11.06.2022.)
- 5) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2019., https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3, (11.06.2022)
- 6) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Optuženi punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2020., https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0201_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3, (11.06.2022.)
- 7) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2016., 2017. i 2018., https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3, (11.06.2022.)

- 8) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2019,
https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301_2019.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3 (11.06.2022.)
- 9) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, (2022.), Statistička izvješća, Osuđeni punoljetni počinitelji prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i izrečenim kaznama i drugim mjerama u 2020,
https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=T0301_2020.px&px_path=Pravosudje_kaznena_punoljetni&px_language=hr&px_db=Pravosudje&rxid=c330d555-17f6-42cf-9053-2919f7d010f3 (11.06.2022.)
- 10) United Nations, Persons convicted for intentional homicide, by sex, counts and rates,
<https://dataunodc.un.org/data/homicide/Persons%20convicted%20for%20intentional%20homicide> (11.06.2022.)
- 11) Statistični urad Republike Slovenije, Demografska statistika ubojstva,
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/en/Data//05L3007S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)
- 12) Statistični urad Republike Slovenije, Tablica prijavljenih, optuženih i osuđenih punoljetnih i maloljetnih počinitelja kaznenih djela
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data//1360603S.px/table/tableViewLayout2/> (11.06.2022.)
- 13) Republički zavod za statistiku, Demografsko izvješće
<https://data.stat.gov.rs/Home/Result/18030304?languageCode=enUS&displayMode=table&guid=acf4c3f6-f877-4811-b807-5b079ab50264>
- 14) Republički zavod za statistiku, Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2016., <https://www.stat.gov.rs>
- 15) Republički zavod za statistiku, Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2017., <https://www.stat.gov.rs>
- 16) Republički zavod za statistiku, Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2018., <https://www.stat.gov.rs>

- 17) Republički zavod za statistiku, Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2019., <https://www.stat.gov.rs>
- 18) Republički zavod za statistiku, Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2020., <https://www.stat.gov.rs>
- 19) Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2016., <https://www.stat.gov.rs>
- 20) Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2017., <https://www.stat.gov.rs>
- 21) Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2018., <https://www.stat.gov.rs>
- 22) Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2019., <https://www.stat.gov.rs>
- 23) Republički zavod za statistiku, Maloletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2020., <https://www.stat.gov.rs>

6. SAŽETAK

Ovaj se rad bavi tematikom kaznenopravnih i kriminoloških aspekata ubojstva, teškog ubojstva i usmrćenja. Ova kaznena djela pripadaju X. glavi Kaznenog zakona pod nazivom Kaznena djela protiv života i tijela kojima se usmrćuje druga osoba. Temeljni oblik ovog kaznenog djela je ubojstvo za koje sud određuje kaznu zatvora od najmanje pet godina, kvalificirani oblik ubojstva odnosi se na kazneno djelo teškog ubojstva za koje sud određuje strožu kaznu i to

kaznu zatvora od najmanje deset godina ili dugotrajni zatvor, a teška se ubojstva dijele s obzirom na motive, načine počinjenja i objekte radnje odnosno žrtve. Privilegirani oblik je usmrćenje za koje sud određuje blaže kazne zbog privilegiranih okolnosti, kod usmrćenja na mah privilegirano je što je počinitelj počinio ovo djelo jer je doveden u stanje dugotrajne patnje, jake razdraženosti ili prepasti zbog žrtvinog napada, teškog vrijeđanja ili zlostavljanja. Čedomorstvo je privilegirano jer kod njega majka ubija svoje dijete radi jake duševne opterećenosti u kojoj se nalazi zbog trudnoće ili poroda, a usmrćenje na zahtjev je privilegirano jer počinitelj usmrćuje osobu koja se nalazi u teškom zdravstvenom stanju i to na njezin zahtjev. Nakon kaznenopravne analize ovih triju djela, ovaj rad analizira kriminološke aspekte ovih triju kaznenih djela prikazujući pravosudnu statistiku o punoljetnim i maloljetnim prijavljenim, optuženim i osuđenim počiniteljima ovih kaznenih djela u vremenskom razdoblju od 2016. do 2020. godine i demografsku statistiku ubojstava u istom vremenskom razdoblju. Nakon analiziranja ovih podataka za Republiku Hrvatsku, rad obrađuje pravosudnu statistiku punoljetnih i maloljetnih prijavljenih, optuženih i osuđenih počinitelja kaznenih djela počinjenih u Republici Srbiji i Republici Sloveniji, a također obrađuje i demografsku statistiku ubojstava počinjenih u ovim dvjema zemljama i pokazuje razlike i sličnosti statističkih podataka s statističkim podacima iz Republike Hrvatske.

Ključne riječi: kaznena djela protiv života i tijela, ubojstvo, teško ubojstvo, usmrćenje, stopa ubojstava, fenomenologija ubojstava, prijavljeni počinitelji kaznenih djela, optuženi počinitelji kaznenih djela, osuđeni počinitelji kaznenih djela